

REVISTA PRESEI

BULETIN SĂPTĂMÂNAL AL DIRECȚIUNII PRESEI ȘI INFORMAȚIILOR
DIN MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE

Nr. 7.

Joi, 20 Februarie 1936

S U M A R :

I. PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

	Pag.		Pag.
a) VIZITA M. S. REGELUI LA PARIS :		c) ECONOMIE ȘI FINANȚE :	
Presa franceză	130	Presa austriacă	133
" engleză	130	" bulgară	133
" germană	131		
" polonă	132	d) MINORITARE :	
" iugoslavă	132	Presa austriacă	133
b) POLITICA EXTERNĂ :		e) DIVERSE :	
Presa franceză	132	Presa austriacă	133
" elvețiană	132		
" iugoslavă	132		

II. DUPĂ CONVORBIRILE DIPLOMATICE DELA PARIS

	Pag.
Presa franceză	133
" engleză	134
" germană	135
" elvețiană	135
" sovietică	136
" belgiană	136
" austriacă	136
" cehoslovacă	137
" iugoslavă	138
" maghiară	138
" turcă	139
" polonă	139
" bulgară	139

III. CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN ȘI SANȚIUNILE

Presa franceză	140
" italiană	140
" elvețiană	141
" engleză	141
" germană	142

IV. PACTUL FRANCO-SOVIETIC

Presa franceză	142
" sovietică	144
" engleză	144
" germană	145
" iugoslavă	146
" polonă	146
" evreiască din străinătate	147

V. SITUAȚIA POLITICĂ DIN EXTR. ORIENT

Presa engleză	147
" sovietică	148
" franceză	149

VI. PROBLEME EUROPENE

Raporturile economice în Europa Centrală	149
Vizita d-lui Van Zeeland la Paris	149
Aniversarea Înțelegerii Balcanice	150
Relațiunile Anglo-Sovietice	150
Politica externă a Poloniei	150
Anglia și situația din Basinul Dunărean	151
Marea Britanie și Germania	151
Vizita d-lui Goering în Polonia	152

PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

VIZITA M. S. REGELUI LA PARIS

Presa franceză.

M. S. Regele Carol al II-lea a acordat ziarului EXCELSIOR din 16 Februarie, un interview, pe care acesta îl publică în prima coloană cu titlul: „Acolo unde se va găsi armata franceză, armata română se va găsi întotdeauna, spune Regele Carol“.

„Nu trebuie luat în nume de rău spiritul de antecameră, începe d. Marcel Pays articolul său. Li datorese norocul de a fi putut întâlni ieri, în fața ascensorului dela hotelul Ritz, pe Regele României, în trecere prin Paris.

„Suveranul României este cel mai modest și cel mai binevoitor dintre oameni. Departe de a se formaliza de întrebări interzise de eticheta Curții, El a răs, din toată inima, de întâmplarea care L'a pus, fără apărare, în fața unui ziarist.

„Nu pot, a spus Maiestatea Sa, să dau interviewuri. Dar n'ași vrea, pentru nimic în lume, să întristez pe EXCELSIOR, al cărui cititor statornic sunt de aproape 20 de ani“.

„Astfel, în urma instrucțiunilor date d-lor: Urdăreanu, prefectul Palatului, și general Ilasievici, mareșalul Curții, m'am găsit instalat într'un salon Empire, decorat în alb și aur, în fața Maiestății, care surâdea.

„Regele Carol se exprimă cu un accent pur, care dovedește până la ce punct limba franceză traduce, în mod natural, cele mai fine nuanțe ale gândirii și sentimentelor Sale.

— „Sunt fericit, spune Maiestatea Sa, de șederea Mea în Franța, după o absență de șase ani.

— „Parisul Mi-a făcut o primire a cărei căldură M'a mișcat adânc. Nicăieri ca aici nu se respiră o atmosferă mai pătrunsă de înțelegere și sensibilitate. De aceea românii, de o iginie celto latină, ca și d-voastră, consideră frumoasa d-voastră țară ca a doua lor patrie.

— „Pentru Mine dragostea pentru Franța nu poate fi decât o dragoste filială.

— „Am mult sânge francez în vinele mele. Străbunica Mea era fiica Stefaniei de Beauharnais și străbunicul Meu de al doilea era fiul unui principe Murat. Am deci, în același timp, sânge regal și plebeu, așa cum îi trebuie unui monarh democrat, care se cinstește prin a nu fi decât primul cetățean și primul soldat român“.

„Aceste confidențe genealogice sunt făcute pe un ton de mândrie, care se îmblânzește cu un răs malițios, justificat de neiertata mea neștiință.

„Pe măsură ce-L ascult, înțeleg mai bine cum acest Suveran, pe jumătate francez, a putut să cucerească atât de deplin inima celor două popoare.

— „Intrevederile Mele cu bărbății d-voastră de Stat, continuă Regele Carol, au făcut să apară cel mai complet acord între cele două guverne asupra tuturor problemelor europene.

— „Am apreciat foarte mult amabilitatea Președintelui Republicii și a președintelui Consiliului de Miniștri.

— „Ce ași putea să spun de eminentul d-voastră ministru al afacerilor străine? D. Flandin și cu Mine suntem vechi cunoștințe. Înainte de a Mă fi convins de largheța și limpezimea vederilor sale politice, am putut

să-i cunosc calitățile sale de sportsman și curiozitatea sa aleasă, ca președinte al Aeroclubului.

— „Este destul să vă spun aceasta, pentru ca să pricepeți că nu am avut nicio dificultate să ne înțelegem asupra tuturor punctelor. Am definit, de curând, în fața colegilor dumitale, din presa diplomatică, aceea ce era politica României. Nu pot decât să vă repet „constanța ei pe linia dreaptă“. Această linie, brăzdată de totdeauna în istoria țării Mele, nu se va abate niciodată. Am dat odată pentru totdeauna cuvântul Meu de Rege“.

„Tânăra și luminoasa figură a Suveranului s'a fixat într'o expresie de neclintită voință, și cu un glas grav El pronunță cuvintele următoare:

— „Spune-o lămurit compatrioților dumitale: Orice se va întâmpla, acolo unde se va găsi armata franceză, armata română se va găsi întotdeauna“.

„Și aceste cuvinte de conducător, sigur de sine și de oamenii săi, sunt însoțite de o strângere de mână, atât de puternică, încât degetele mele avură câteva clipe impresia de a fi strâns mânerul unei săbii.

LE TEMPS din 18 Februarie publică o corespondență din Londra în care se ocupă de interviewul acordat de M. S. Regele Carol al României ziarului englez Daily Telegraph. După ce reproduce câteva pasaje din interview, LE TEMPS scrie:

„Revenind asupra chestiunilor ridicate în cursul interviewului Regelui Carol, ziarul Daily Telegraph se face avocatul unei politici de apropiere economică a țărilor din Europa Centrală și Balcanică. El socotește încă îndoielnică adeziunea Ungariei la o atare apropiere, dar adaugă că „locul natural al acestei țări este într'un bloc economic central european“.

Presa engleză.

DAILY TELEGRAPH din 17 Februarie publică un interview acordat de M. S. Regele Carol II redactorului diplomatic al acestui mare ziar englez.

După ce fixează în introducere personalitatea Suveranului, stăruind asupra energiei calme ce se desprinde din fiecare cuvânt al Său, asupra vastelor Sale cunoștințe în toate problemele și asupra vigoarei cu care se exprimă, redactorul diplomatic al ziarului, care a fost primit de M. S. Regele la Paris, scrie:

„Regele Carol începe convorbirea exprimând caldă Sa grațitudine pentru felul cum a fost primit în Anglia cu prilejul recentei Sale vizite, la funeriile Regelui George V.

„Am simțit că era ceva distinct în primirea ce Mi s'a făcut, deosebit de calitatea oficială în care M'am dus în Anglia. Ceva distinct prin faptul că veneam în Anglia nu numai ca Rege, ci și ca un particular, în împrejurări triste.

„În primirea ce Mi s'a făcut am simțit un sentiment de simpatie care m'a mișcat foarte adânc, nu atât ca Rege, ci ca un om care vizitează din nou Anglia, după o lungă absență.

„Ași dori să spun poporului englez cât de mișcat am fost cu prilejul vizitei Mele.

„Când am început să discutăm chestiuni de politică, Regele Carol a subliniat hotărîrea Sa de a lucra din toate puterile Sale la menținerea păcii.

„Dorește pacea din fundul sufletului Meu. Totuși, aceasta nu înseamnă că sunt un pacifist cu orice preț și

că socotesc că în situația actuală a politicii mondiale, trebuie să dezarmăm.

„In ultima analiză, trebuie să fim pregătiți pentru ca la nevoie să putem combate pentru idealul nostru. Aceasta este o impresiune apăsătoare, atunci când idealul nostru este pacea. Dar dacă suntem înțelepți și puternici, trebuie să fim gata a combate.

„Atunci când alții stăruie într-o politică de forță pentru întărirea argumentelor lor, trebuie ca și noi să fim tari.

„Pentru România, baza politicii sale este să rămână strâns unită cu Franța și Marea Britanie și să joace rolul său în sprijinirea Societății Națiunilor. Deaceia, securitatea colectivă este și trebuie să rămână politica României“.

„Am întrebat pe Suveran dacă este adevărat că România suferă considerabil de pe urma sancțiunilor ce a trebuit să aplice împotriva Italiei.

„Desigur, a fost replica. Pentru noi, luarea de sancțiuni împotriva Italiei a fost cu deosebire neplăcută, atât din punct de vedere sentimental, cât și din punctul de vedere al intereselor noastre. Suntem latini și simțim legături de firească simpatie cu italienii. Dar sancțiunile au lovit și în interesele noastre materiale, de oarece au însemnat o pierdere serioasă pentru comerțul nostru și o scădere însemnată în bugetul nostru, relativ mic.

„Dar principiul care stă la baza sancțiunilor era prea important, ca să fi fost posibilă pentru noi altă hotărâre.

„Repet că vom fi întotdeauna pentru cooperarea internațională cu Franța, cu prietenii noștri din Mica Înțelegere și Înțelegerea Balcanică și cu Societatea Națiunilor.

„Sunt fericit la gândul că Marea Britanie și țara Mea sunt complet unite în politica externă.

„Am vorbit apoi despre securitatea în Europa Centrală și despre eforturile ce se fac acum pentru a creia un plan, în îndoitul scop de a asigura o cooperare economică mai strânsă și de a asigura independența Austriei, care poate fi amenințată. Am întrebat pe Regele Carol dacă, după părerea Sa, Statele Micii Înțelegeri ar fi pregătite să întreprindă singure o garantare a Statului actual al Austriei.

„Suveranul a răspuns că deși aceste State n'ar putea proceda izolat, ele ar fi totuși gata să intervină dacă Franța ar fi dispusă să intervină și ea.

„Am rugat pe Suveran să-mi spună ceva despre situația actuală a armatei române.

„Situația armatei, mi-a răspuns Suveranul, progresează foarte bine. Lucrez foarte mult în legătură cu această problemă. Desigur că știu dificultățile ce am de întâmpinat, mai ales din punct de vedere al materialului. Încăodată, și aci problema economică este aceea care trebuie să fie examinată cea dintâi.

„Este evident că Regele României își consacră cea mai mare parte din activitatea și energia Sa chestiunilor economice.

„Trebuie să vă spun cu sinceritate, — declară Regele — că sunt mai turburat de situația economică decât de cea politică.

„O oarecare formă de cooperare economică între Statele din Europa Centrală este o necesitate vitală. Trebuie să găsim mijloacele de a micșora barierele vamale. Sunt oameni care vă vor spune: Îmbunătățiți situația politică și situația economică se va îndrepta prin ea însăși. Nu sunt foarte convingeți că acesta este adevărul.

„Necesitatea cea mai urgentă este aceea de a găsi debușuri pentru mărfurile noastre, debușuri unde acestea să poată fi vândute la prețuri care să acopere chel-

tuielile producătorilor. Astăzi, producătorul vinde în pierdere. Pentru țaranii noștri, producători de grâu, este o necesitate de existență, ca prețul de desfacere al produselor să întrecă prețul de cost.

„Dat fiind că, planurile pentru Europa Centrală trebuie să lase poartă deschisă Ungariei și Bulgariei, am întrebat pe Suveran, cum crede să poată fi obținută această cooperare. Regele exprimase anterior părerea că unul dintre rezultatele concrete ale convorbirilor dela Paris, a fost că s'a rezolvat definitiv chestiunea Habsburgilor, care mult timp era un obstacol în calea unei înțelegeri mai depline între Austria și Statele succesorale: România, Cehoslovacia, Iugoslavia și Polonia.

„Ungaria, spune Regele, trebuie să recunoască că nu putem admite nicio modificare a tratatelor de pace. Nu poate fi nicio umbră de discuție asupra revizuirii tratatelor.

„Regele a adăugat:

„Asupra acestui punct cred că pot vorbi, nu numai pentru țara Mea, ci și pentru Mica Înțelegere. Nu a fost niciodată posibil să se tragă o linie de frontieră perfectă. Știu că există unguri înlăuntrul frontierelor României, dar mai știu că sunt și români care au rămas înlăuntrul frontierelor Ungariei.

„Noi nu facem niciun fel de propagandă pe această temă.

„Recunosc că sunt astăzi Suveranul unei țări, care cu toată majoritatea covârșitoare de români, cuprinde și însemnate minorități de alt neam. Păstrez totdeauna în mintea Mea, această situațiune, când cântărește hotărârile Mele politice.

„Nu voi face niciodată lucruri care ar merge împotriva mării majorități a românilor. Totuși, aceasta nu înseamnă că nu trebuie să respectăm drepturile minorităților.

„Țin să vă spun că ungurii din România nu sunt nemulțumiți, cu excepția, bine înțeles, a acelor care nu sunt preocupați decât de situația lor politică.

„Bine înțeles că nimeni nu se poate aștepta ca Ungaria să fie pe deplin mulțumită. Poporul ungar este un popor de mari patrioți și îl doare de sigur gândul că teritoriile care cândva au aparținut Ungariei, a trebuit să le fie luate. Dar Ungaria trebuie să sfârșească prin a recunoaște că această chestiune nu aparține prezentului sau viitorului, ci aparține trecutului. Dacă s'ar permite să se aducă atingeri unui singur tratat, s'ar prăbuși toate tratatele, și această prăbușire va avea consecințe dezastruoase.

„După părerea Mea, numai pe baze economice se va putea ajunge la rezolvarea chestiunii Ungariei“.

„Cum ar putea britaniciei, am întrebat, să ajute la rezolvarea acestei probleme? Răspunsul a fost:

„Lăsând Ungaria să înțeleagă că revizuirea frontierelor nu este posibilă“.

In numărul din 18 Februarie DAILY TELEGRAPH publică următoarele:

„Interviewul acordat de M. S. Regele Carol al României corespondentului nostru diplomatic și publicat ieri, a deșteptat mare interes în întreaga Europă. Lungi extrase au fost reproduse la loc de frunte de ziarele din Paris. Rezumate cuprinzătoare au fost publicate în ziarele dela Berlin.

In toate celelalte capitale s'au publicat dări de seamă, subliniindu-se importanța declarațiilor Suveranului.

Presă germană.

Ziarele germane din 17 și 18 Februarie au reprodus pasagii din interviewul acordat de M. S. Regele Carol II al României corespondentului diplomatic al ziarului en-

glez DAILY TELEGRAPH, subliniind deosebita importanță politică a declarațiilor regale.

Astfel BERLINER TAGEBLATT din 17 Februarie, sub titlul „Regele Carol despre politica României“, publică o telegramă a corespondentului său londonez, în care reproduce aproape în întregime interviewul regal, stăruind mai ales asupra pasagiului în care M. S. Regele se pronunță împotriva revizionismului ungar.

Presa polonă.

Ziarul NASZ PRZEGLĘD din 11 Februarie sub titlul: „Regele Carol al II-lea al României, la Paris“, scrie:

„Pentru România vizita Regelui la Paris este un eveniment de o deosebită însemnătate și întreaga presă consacără acestei vizite pagini întregi, cu toate că, după cum se spune, această vizită a Regelui Carol în Franța nu are un caracter oficial.

„Era de așteptat ca după întrevederile însemnate dela Londra, să aibă loc și întrevederile dela Paris.

„Presa română, în deplin acord cu presa franceză, accentuează că Regele este legat de capitala Franței prin amintirile timpului petrecut acolo pe când era încă moștenitor al tronului, iar apoi lipsit de drepturile la tron. Regele de asemenea profită de orice ocazie ca să vorbească despre Franța, ca despre o a doua sa patrie.

„Ziarele românești accentuează că presa franceză — în timpul șederii Regelui Carol la Paris — dă o atenție deosebită poziției pe care o are România în sistemul pacific european, ca un membru însemnat al Micii Înțelegeri și al Înțelegerii Balcanice și ca un Stat care are, în mare măsură, în mână, cheia situației Europei Centrale și Răsăritene.

„România joacă de asemenea un foarte însemnat rol în raportul Europei, față de conflictul italo-abisinian, fiindcă România este unul din cele două State europene care exportă petrol și dacă va persista în aplicarea embargo-ului, ei îi cade în parte rolul însemnat în desfășurarea mai departe a conflictului și în eventuala lui influență asupra desvoltării raporturilor în Europa.

„Afară de acestea, între România și Franța există multe probleme de natură economică și financiară, care trebuiesc rezolvate. De aceea ministrul de finanțe al României, d. Antonescu, a plecat la Paris...

„După înapoierea Regelui la București ar urma ca d. Tătărescu să se ducă la Paris ca să rezolve problema înzestrării armatei și a plății comenzilor prin sporirea exportului român în Franța.

„Reprezentantul Ministerului Aviației, ing. Caranfil, termină la Paris negocierile în privința comenzilor de avioane militare în sumă de 12 milioane franci.

„Presa română dimpreună cu opinia publică românească, privește în mod foarte optimist vizita Regelui Carol la Paris, văzând în ea nu numai începutul unei noi etape de adâncire a tradiționalelor raporturi româno-franceze, ci și ocazia pentru rezolvirea unui șir de probleme practice importante“.

Presa iugoslavă.

VREME din 13 Februarie publică sub titlul: „Bilanțul convorbirilor parisiene, un lung articol, în care relevă rezultatele psihologice“ ale acestor convorbiri, neobișnuit de active, subliniind că aceasta „a dat posibilitatea să se probeze popularitatea unor conducători ai Statelor europene. Regele Carol al României a putut constata cu prisosință popularitatea și prestigiul de care este înconjurată personalitatea și Țara Sa.

„Marele european, care e d. Titulescu, în timpul acestor convorbiri a putut să-și dea seama de situația poli-

tică, iar Franța, la rândul ei, n'a avut o altă ocazie mai bună de a constata solidaritatea poporului român în ce privește problemele generale“.

Ocupându-se de atitudinea Iugoslaviei față de chestia Austriei, ziarul încheie astfel:

„In cazul când Austria nu va avea independența garantată, ea va căuta instinctiv salvare prin Habsburgi. Iugoslavia nu crede în dilema: Anschlussul sau Habsburgii. Deci, ea va ști să se ferească de a se aventura într'o afacere care nu este prevăzută în planul politicii sale istorice“.

Ziarele iugoslave din 17 Februarie, publică largi extrase din interviewul acordat de M. S. Regele Carol II, cotidianului francez Excelsior.

POLITIKA și VREME subliniază pasagiile din interview referitoare la deplinul acord dintre Franța și România, în toate problemele europene.

POLITICA EXTERNĂ

Presa franceză.

L'EUROPE NOUVELLE din 15 Februarie, sub titlul: „Marele învingător“, scrie între altele:

„După terminarea convorbirilor diplomatice din ultima săptămână, d. Nicolae Titulescu a rămas oaspetele Parisului.

„Cu intenția de a gusta farmeceele capitalei franceze, unde ș-a desfășurat odinioară tinerețea sa de student-minune? Fără îndoială...

„Dar mai ales, pentru a termina și perfecta un ansamblu de negocieri în care rolul esențial îi revine de drept.

„Fără Nicolae Titulescu, dificultăți tehnice în aparență de neînving, ar fi împiedicat sau întârziat timp de luni întregi semnarea acordului comercial franco-român.

„Fără Nicolae Titulescu, legăturile care unesc cele trei țări membre ale Micii Înțelegeri, n'ar fi fost strânse așa cum s'a înfăptuit sub egida simbolică a Franței.

„Și când te gândești, spunea Briand, că — dacă n'ar exista Societatea Națiunilor — o asemenea înțelegere ar fi în serviciul unei singure țări!“.

L'ORDRE, JOURNAL DES DEBATS, LE QUOTIDIEN, LE MATIN și LE FIGARO din 14 Februarie, reproduc pasagi din discursul rostit la Târgul-Jiu de d. Tătărescu, președintele Consiliului de Miniștri, subliniind că d-sa a exprimat deosebita satisfacție a țării pentru rezultatele călătoriei M. S. Regelui Carol la Paris.

Presa elvețiană.

JOURNAL DES NATIONS din 14 Februarie reproduce pe larg pasaje din discursul ținut la Târgul-Jiu de d. Tătărescu, președintele Consiliului de Miniștri.

Ziarul subliniază partea din cuvântare în care primul-ministru a exprimat satisfacția resimțită în țară de primirea făcută M. S. Regelui Carol II și d-lui Titulescu la Londra și Paris.

Presa iugoslavă.

Ziarul POLITIKA din Belgrad cu data de 14 Februarie, publică sub titlul „Primul ministru Tătărescu despre succesul călătoriei Regelui Carol II“, o corespondență din București, în care relevă discursul dela Tg.-Jiu, al d-lui prim-ministru Tătărescu.

In continuare ziarul reproduce pasajul din declarația

M. S. Regelui asupra politicii externe a României și subliniază satisfacția exprimată de d. prim-ministru în ce privește rezultatul acestor convorbiri și în special în ce privește acordul economico-financiar care va da României posibilitatea de a plasa mărfurile sale în Franța.

ECONOMIE ȘI FINANȚE

Presa austriacă.

NEUES WIENER JOURNAL din 16 Februarie publică un articol de d. ministru de finanțe Victor Antonescu, despre acordul economic franco-român. D. Antonescu, după ce subliniază că bugetul și finanțele Statului românesc sunt în ordine, relevă avantajele noului acord: Exportatorii francezi vor putea repatria restanțele lor; se va relua plata cupoanelor, iar schimbul de mărfuri între Franța și România va deveni mai intens.

Presa bulgară.

Cotidianul MIR din 17 Februarie publică, sub titlul: „Tratatul dintre România și Anglia“, o corespondență din București, în care relevă că aceste tratative n'au dus la niciun rezultat.

„Amânarea tratatelor, scrie între altele ziarul bulgar, îndepărtează pentru un timp nelimitat normalizarea raporturilor comerciale dintre cele două țări.

„Suma la care se ridică datoria României în Anglia este de 3 milioane de lire sterline, pentru care România propune amânarea plății ei pe timp de 20 de ani“.

MINORITARE

Presa austriacă.

REICHSPPOST din 10 Februarie publică un articol în care se ocupă de luptele din sânul minorității germane din România. Ziarul afirmă că aceste lupte au distrus cu totul unitatea de odinioară, mai cu seamă în Transilvania.

DIVERSE

Presa austriacă.

Cu data de 16 Februarie NEUES WIENER JOURNAL publică un articol, semnat G. de B., în care descrie femeia română. Autorul arată că femeia română de astăzi nu vrea să fie numai sora spirituală a Franței, ci și cea materială:

„Frumoasa bucureșteană seamănă tot mai mult cu frumoasa pariziană.

„De asemenea ea devine și pe tărâm sportiv tot mai mlădioasă, tot mai sportivă“.

REICHSPPOST din 9 Februarie, sub titlul: „Orașul contrastelor“, publică un articol semnat „E. M.“, în care se ocupă de creșterea și dezvoltarea rapidă a orașului București. Constată că ea este uimitoare, dar că tocmai din această cauză continuă să existe contraste.

„Lângă blochausuri se văd case mici, lângă doamne elegante, vânzătorul de ziare, deseult; lângă automobilul luxos, căruța țaranului încărcată cu ceapă“, termină articolul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DUPĂ CONVORBIRILE DIPLOMATICE DELA PARIS

Presa franceză.

LA RÉPUBLIQUE din 11 Februarie scrie:

„Importanța vizitei d-lui Hodza este mărită prin faptul că vine după acelea pe care le-au făcut săptămâna trecută diversele personalități care au trecut pe la noi, venind dela Londra.

„In cursul conversațiilor dela Paris a fost esențialmente vorba de problema dunăreană și de posibilitățile de apropiere dintre Austria și Mica Înțelegere. Or, este fapt cert că guvernul dela Praga este complet câștigat acestei idei.

„D. Flandin va pune pe d. Hodza la curent cu rezultatele obținute la Paris și care sunt departe de a fi negliabile; cu toate manoperile și contramanopere la care prințul Starhemberg a fost redus prin necesitățile politice interne austriace, guvernul dela Viena pare decis să-și micșoreze tendințele în favoarea restabilirii Habsburgilor, obstacolul esențial pentru o apropiere între Austria și Mica Înțelegere a fost astfel aplanat; pe de altă parte obiecțiunile care puteau subsista în spiritul diriguitorilor jugoslavi și chiar români au fost suprimate; ba chiar s'a schițat, în liniile sale mari, planul unui sistem dunărean la care s'ar asocia marile puteri. De aceea terenul se găsește degajat pentru opera constructivă pe care o întrevăd cu o egală nerăbdare guvernele dela Paris și Praga“.

LE MATIN, cu aceeași dată, scrie:

„Ingrijorările care s'au manifestat în ultimul timp,

în cercurile Micii Înțelegeri, erau motivate de valoarea discutabilă a factorului italian, ca sprijinitor al ordinii actuale în Europa Centrală.

„S'a spus că Italia, cât timp va fi ocupată în Africa, nu va putea participa în mod activ la afacerile europene, nici chiar ea garantă a fruntariilor austriace.

„In numele acestei aprecieri pripite, unele națiuni au privit spre Moscova, semnând cu Sovietele pacte de asistență mutuală, în care vedeau singurul mijloc de a întări independența lor în caz când Italia nu ar mai constitui un obstacol față de Anschluss.

„Convorbirile de ieri între d. Flandin și d. Hodza au contribuit desigur la o clarificare a preocupărilor Micii Înțelegeri, cu privire la siguranța în Europa Centrală și Orientală“.

In numărul din 12 Februarie, L'ECHO DE PARIS, sub semnătura lui Pertinax, constată:

„O Austrie, întrebuintând raporturi mai strânse cu Mica Înțelegere, ar câștiga desigur în stabilitate, deoarece ar avea de partea sa forțele care, pe Dunăre, au reușit, acum 16 ani, să creieze sau să mărească Statele naționale.

„Rămâne problema garanției militare a independenței sale. Acum un an Franța și Italia, preparând securitatea Dunării, s'au angajat, una față de cealaltă, să apere prin arme, la nevoie, republica dunăreană.

„Deplorabilul războiului abisinian a tulburat însă aceste aranjamente care, pe de altă parte, erau subordonate agreementului Micii Înțelegeri.

„Până atunci, cele trei State au declarat că, incapabile de a acționa singure în contra Germaniei, ele vor conforma conduita lor după aceea a Franței, rezoluție luată în Mai și ținută mai mult sau mai puțin secretă. Vom adăuga că după această rezoluție din Mai, Cehoslovacia, Iugoslavia și România trebuiau să se străduiască a obține și sprijinul Rusiei.

„Aceasta este starea lucrurilor pe care d-nii Flandin și Hodza vor trebui s'o examineze cu ocazia vizitei acestuia la Paris“.

Același ziar, în numărul din 13 Februarie, examinând în lumina convorbirilor dela Paris și după vizita d-lui Hodza, problema cooperării economice în basinul dunărean, scrie:

„Am spus că Statele Micii Înțelegeri, încurajate de asigurările primite de către cancelarul Schuschnigg, în privința Habsburgilor, ar fi decis să încerce orice pentru a se apropia de Austria și pentru a contribui astfel la stabilitatea Europei Dunărene.

„In ceea ce privește Italia, interesul său major este de a împiedeca descinderea Germaniei asupra Triestului.

„Numai din partea Ungariei, mereu asociată Germaniei ne putem aștepta la o adevărată rezistență. Dar dacă această țară s'ar arăta recalcitrantă, ar fi suficient să se lase pactul economic dunărean deschis semnăturii ei. Pe de altă parte, n'ar fi surprinzător ca Bulgaria, căutând debușuri pentru produsele sale agricole, să intre în acest cerc.

„Proiectul va fi examinat la Conferința economică a Micii Înțelegeri, convoacă la Praga, în ziua de 24 Februarie“.

EXCELSIOR din 15 Februarie relevă deplina conformitate de vederi rezultată din întrevederile d-lui Hodza cu conducătorii politici francezi și anunță apropiata plecare a d-lui Hodza la București și Viena, cu scopul de a pune baza unei înțelegeri dunărene, care ar rezolva dubla problemă a securității colective în această regiune din Europa și reluarea relațiilor comerciale într'un ritm mai viu.

JOURNAL DES DÉBATS din 16 Februarie, referindu-se la discuțiile prilejuite de vizita d-lui Hodza, în cadrul fixat prin convorbirile diplomatice care s'au desfășurat recent la Paris, scrie între altele:

„Ceea ce importă în momentul de față, este normalizarea schimburilor între țările Micii Înțelegeri și semnării protocolului dela Roma.

„Noile relațiuni comerciale între Cehoslovacia și Austria se integrează în această problemă. Nu poate fi vorba, bine înțeles, de a infeoda Austria Micii Înțelegeri. O asemenea dependență nu este dorită nici la Viena, nici în capitalele Micii Înțelegeri. Este vorba numai de a uni printr'o punte două sisteme, fără tendință de a subordona unul altuia. Dacă acest rezultat va fi atins, ar fi încă apreciabil“.

Presa engleză.

DAILY TELEGRAPH din 10 Februarie, referindu-se la discuțiile dela Paris, e de părere că orice efort pentru promovarea unor relații economice mai strânse, între țările dunărene, va avea de rezultat ameliorarea relațiilor diplomatice între țările din această regiune. Constată apoi că dificultățile diplomatice, care au mai rămas de învins în calea realizării pactului dunărean, sunt datorite atitudinii Iugoslaviei.

„Ceea ce conversațiile dela Paris au seos în evidență, scrie ziarul, este neliniștea țărilor vecine Germaniei, în ce privește înarmările ei. Pe de altă parte Germania pretinde că apropierea dintre țările vecine ei are drept țintă încercuirea ei; dar, orice atitudine de felul acesta din partea Germaniei poate numai să intensifice hotărârea celorlalte țări vecine ei, de a se apăra în contra amenințărilor prin acorduri de securitate colectivă.

„In ce privește ratificarea pactului franco-sovietic de Parlamentul Francez, orice aprehensiune ar putea să aibă Germania, fie cu privire la convorbirile dela Paris, fie asupra pactului sovietic, poate fi spulberată numai printr'o acțiune imediată din partea ei. Calea este încă deschisă pentru a se înapoia la Ligă, unde va trebui, prin declararea intențiilor ei pacifice, să împrăstie îngrijorarea care au determinat pe vecinii ei să-și garanteze în mod reciproc securitatea, și în felul acesta să pună o stavilă reînarmării continentului“.

MORNING POST din 11 Februarie pune în evidență importanța conversațiilor dela Paris, pentru garantarea independenței Austriei și a securității colective în centrul și Estul Europei. Ziarul arată apoi cum vizita neașteptată a Arhiducelui Otto la Paris a cauzat anularea întâlnirii proiectate între Prințul Regent al Iugoslaviei și Prințul Starhemberg. Ziarul insistă de asemenea asupra oportunității pe care a avut-o noul guvern francez de a remedia în parte defectele neglijenței în relațiile Franței cu aliații ei dela Dunăre din ultimul timp.

TIMES din 11 Februarie este informat de către corespondentul său din Paris, că în urma discuțiilor haotice de săptămâna trecută se constată acum, în urmă întrevederii între d-nii Hodza și Flandin, un sentiment pronunțat de uzurare în cercurile responsabile, în ce privește posibilitatea unor conversații viitoare, care ar putea clarifica confuzia care a mai rămas. Constată mai departe că un alt motiv de încurajare e procurat de „prezența continuă a d-lui Titulescu la Paris. O întrevedere între d-sa și d. Hodza e de așteptat că va avea rezultate în adevăr folositoare, deoarece ambii, pe lângă cunoașterea chestiunilor privitoare la țările lor respective, posedă o experiență bogată în ce privește afacerile din centrul Europei“, termină TIMES.

DAILY TELEGRAPH din 11 Februarie, comentează într'un articol de fond interviul obținut dela prințul Starhemberg, care a susținut că este imposibil a restaura monarhia la o dată apropiată, că Austria este multumită cu frontierele pe care le are și că idealul ar fi formația Statelor Unite ale Europei Centrale. Ziarul relevă, ca foarte interesantă, părerea emisă de vicedcancelarul Austriei, cum că politica de rasă a d-lui Hitler, ar duce la un conflict între panslavism și pangermanism. Aprobă de asemenea, cooperarea cu Statele Micii Înțelegeri, ca singura bază solidă pentru consolidarea independenței Austriei, dar cu o condiție, aceea a sprijinului unei Italii puternice.

MANCHESTER GUARDIAN, cu aceeași dată, examinând situația Austriei, în urma convorbirilor dela Paris, ajunge la concluzia că este esențială o cooperare a Austriei cu Mica Înțelegere, fără a mai fi necesar să se dea garanții speciale de către Rusia și Marea Britanie.

DAILY TELEGRAPH din 13 Februarie publică o corespondență din Viena din care reiese că presa vieneză reproducând interviul acordat ziarului englez de prințul Starhemberg, a alterat tocmai partea cea mai impor-

tantă, adică motivul arătat pentru care politica Austriei oscilează înspre Mica Înțelegere, iar alt pasaj, în care se vorbește despre revizionismul maghiar a fost suprimat cu totul.

De unde ziarul trage concluzia:

„Aceste modificări ale articolului sunt un indiciu semnificativ, atât de influența italiană, cât și de cea ungară la Viena, modificările fiind făcute să împace și pe unii și pe alții“.

TIMES din 14 Februarie publică simultan trei corespondențe din: Belgrad, Paris și Viena, în care se ocupă de călătoria pe care o va face primul ministru cehoslovac, în capitalele europene. Ziarul scrie:

„La Viena, d. Hodza va continua convorbirile despre stabilizarea Europei Centrale în general, iar în special despre cooperarea Austriei cu Statele Micii Înțelegeri. La Belgrad, d-sa va căuta să convingă pe guvernul iugoslav că, fără a face vreo concesie de principii, să se invoiască asupra unei formule pe care Austria ar putea-o accepta. În convorbirile avute la Paris, d-sa a lămurit că subordonează toate celelalte chestiuni restaurării economice a Europei Centrale, pretinzând că până ce nu se îmbunătățese raporturile comerciale dintre aceste țări, este inutil a aștepta o ameliorare politică“.

ECONOMIST, din 15 Februarie, se ocupă în articolul său de fond, sub titlul „Austria și vecinii săi“, de convorbirile dela Paris conduse de d. Hodza cu d-nii Sarraut și Flandin. Revista crede că acum, după ce s'au liniștit întrucâtva cele stârnite de prințul Starhemberg, lucrurile se pot vedea mai clar. Constată că prințul a dat dovadă de puțină diplomație când a anunțat schimbarea de direcție a politicii externe, fără a prepara îndeajuns terenul acasă. E de părere că în actualele împrejurări, singura alternativă practică a unei apropieri a Austriei de al treilea Reich, nu-i decât o apropiere cu Mica Înțelegere chiar cu prețul amânării la infinit a restaurării Habsburgice.

„De altfel, continuă revista, o restaurare n'ar fi avut niciun rezultat practic imediat, chiar dacă d. Mussolini n'ar fi fost ocupat în Africa. Blocul italo-austro-ungar n'ar fi putut rezista presiunii național-socialiste fără cooperarea Micii Înțelegeri“.

MANCHESTER GUARDIAN din 15 Februarie, sub titlul „Organizarea Europei Centrale“, se referă la activitatea d-lui Hodza, în cursul vizitei sale la Paris, relevând declarațiile făcute presei de d-sa.

„D. Hodza, scrie ziarul, s'a arătat satisfăcut că nu a întâmpinat obstacole, întru cât privește Franța, în calea unei bune înțelegeri politice și economice între țările din centrul Europei“.

OBSERVER din 16 Februarie, scrie după plecarea d-lui Hodza din Paris, că nu a fost vorba de un pact dunărean propriu zis, ci de o colaborare, în primul rând economică, și apoi diplomatică între cele trei grupe regionale, — Mica Înțelegere, Statele semnatare a protocolului dela Roma și Înțelegerea Balcanică“.

Presa germană.

Presa germană din ultima săptămână a urmărit deaproape ecourile conversațiilor diplomatice dela Paris, exprimând, în general, rezerva și neîncrederea asupra rezultatelor „practice“ ale acestor conversații.

Astfel, BERLINER TAGEBLATT din 12 Februarie în editorialul intitulat „Din basînul dunărean“, scrie, între altele:

„La Paris a apărut, la sfârșit, și d. Hodza, primul-

ministru și ministrul de externe al Cehoslovaciei, venit să continue politica externă a abilului său predecesor: Beneș. Situația d-lui Hodza care nu e ceh, ci slovac, nu e simplă. Domnia sa a făcut declarații lui LE JOURNAL și LE TEMPS le-a comentat și toată truda sa de-a învinovăți Germania de azi de acțiune reacționară, tulburătoare de pace a rămas zadarnică, fiindcă d. Hodza nu vrea să deosebească politica germană precisă. — expusă în atâtea rânduri de cancelarul și Führerul nostru Hitler. — de politica securităților și pactelor nesfârșite, predicată de Liga Națiunilor prin Franța și Anglia. Germania nu și-a schimbat și nu-și schimbă, nici măcar de dragul conversațiilor recente politice dela Paris, politica sa externă și socotim că d. Hodza, prin agresivitatea declarațiilor sale împotriva Germaniei de azi, n'a făcut un bun serviciu nici patriei sale, nici păcii europene și nici bunei vecinătăți germano-cehoslovace.

„Pactul dunărean a fost conceput, la origine, să aibă caracterul unui pact de interese economice și nu politice, cum așa de stângaci se încearcă acum să i se schimbe rostul lui firesc. Și atunci Iugoslaviei, bunăoară, nu poate să-i convie noua atitudine a aliatai sale Cehoslovacia, care prin primul-ministru ei Hodza, înăsprește fricțiunile ei cu Germania. Noroc că noi nu luăm ieșirea d-lui Hodza prea tragic. Vom vedea atitudinea sa viitoare“.

BERLINER BÖRSEN ZEITUNG din 12 Februarie comentând conversațiile și declarațiile politice făcute de d. Hodza la Paris, le critică spunând:

„Noul prim-ministru cehoslovac Hodza, se conduce vădit de voința lui fermă de-a întrece pe maestrul său Beneș.

„El nu numai că încearcă să fie purtătorul de cuvânt al întregii Europe sudestice, ci vrea să se afirme ca inițiatorul și creatorul unei politici de încercuire, care numai nesocotința cancelarilor dinaintea războiului o putea practica.

„Nu e îngăduit, încheie ziarul, ca un șef de guvern să facă politică de atâțare și de ură, dacă pretinde să servească pacea europeană“.

Presa elvețiană.

În numărul din 12 Februarie, DER BUND, referindu-se la recente convorbiri diplomatice dela Paris, scrie, între altele, într'o corespondență din Viena:

„Cum se prezintă noua situație din Basînul Dunării? În esențial convorbirile dela Londra și Paris au schimbat puțin din constelația de până acum. Marile așteptări ale legitimiștilor au suferit o amară desamăgire. Chestiunea habsburgică continuă deci să rămână o problemă austriacă internă, pentru a cărei realizare are nevoie, deși nu formal, dar practic, de aprobarea țărilor vecine. Puterile Micii Înțelegeri continuă să fie dispuse să încurajeze, în sensul ideilor susținute de Schusehnigg și Hodza, cooperarea economică între Statele pactului dela Roma și Mica Înțelegere.

„Privit din Viena și Budapesta, este îndoiș, din diferite motive, dacă în apropiatul viitor se vor realiza convențiunile asupra interpretării articolului 16 al pactului Societății Națiunilor, în sensul unei garanții întărite a Statu-quo-ului.

„Dar poate că marile puteri vor reuși să înlătore și aceste obstacole și prejudicii“.

Presa sovietică.

JOURNAL DE MOSCOU din 11 Februarie, ocupându-se de convorbirile diplomatice dela Londra și dela Paris scrie că ele erau necesare pentru stabilirea bilanțului perioadei al cărei început a fost încheierea tratatului naval anglo-german și care s'a sfârșit prin planul elaborat de d-nii Laval și Hoare, relativ la lichidarea războiului italo-etioopian. Apoi adaugă:

„Intrevederile dela Londra și dela Paris au avut ca rezultat important, reînnoirea la concepția care se afla la baza declarației anglo-franceză din 3 Februarie 1935, concepție care avea avantajul de a grupa în jurul ei zdrobitoarea majoritate a Statelor europene. Astăzi unitatea de concepție este restabilită, iar în ceea ce privește problema fundamentală a securității internaționale, aproape toți reprezentanții țărilor care s'au aflat recent la Londra și la Paris și mai ales reprezentanții celor trei mari puteri: Uniunea Sovietică, Anglia și Franța, au ajuns la un perfect acord. Această unitate de concepție obținută pe baza declarației din 3 Februarie 1935, porcedee nu numai dela ideea securității colective, ci din interdependența recunoscută de toate problemele internaționale europene sau mai bine zis din principiul indivizibilității păcii.

„Evident că, în scurtele convorbiri dela Londra și Paris, nu s'a putut elabora un plan general și definitiv de acțiune. S'a abordat însă problema practică a anumitor aspecte ale problemei austriace și s'a recunoscut necesitatea ratificării pactului franco-sovietic.

„D. Hitler a trebuit să recunoască inutilitatea eforturilor sale în ceea ce privește slăbirea colaborării anglo-franceze și amenințarea fără efect a remilitarizării zonei renane.

„Nu e de mirare că întâlnirile diplomatice dela Londra și dela Paris și rezultatul lor n'au fost pe gustul d-lui Mussolini. Autor al ideii înlocuirii Societății Națiunilor prin pactul celor patru, d-sa nu poate simpatiza politica de securitate colectivă, care înseamnă reîntărirea Societății Națiunilor, mai ales în momentul când aceasta aplică sancțiuni împotriva Italiei. Ducele crede că în mod general, nicio problemă europeană nu trebuie și nu poate fi rezolvată fără participarea sa. El nu observă însă că, amenințând să încheie un acord cu d. Hitler, se exclude singur din proiectul securității colective care necesită colaborarea sa precum și a d-lui Hitler.

„Atitudinea negativă a țărilor agresive ca Germania, Italia și Japonia, eum și a altor țări mai mici, față de principiile de politică europeană, proiectată la Londra și la Paris, este cea mai bună dovadă, că această politică își atinge scopul urmărit, reîntărirea păcii.

„Pe această cale politică se întâlnesc eforturile solidare ale Uniunii Sovietice, ale Angliei și Franței, ale Micii Ințelegeri și ale Ințelegerii Balcanice, simpatiile țărilor scandinave, Spaniei și Portugaliei, aproape întreaga Europă.

„Această politică nu înțelege să excludă Italia și Germania, sau oricare altă țară dela colaborarea europeană generală pentru apărarea păcii. Intrevederile dela Londra și dela Paris constituie primul pas pe calea realizării scopului propus“.

Presa belgiană.

L'INDEPENDANCE BELGE din 14 Februarie în legătură cu convorbirile diplomatice care au avut loc la Paris, și în special după întrevederile d-lui Hodza, președintele Consiliului de Miniștri cehoslovac, scrie:

„După întrevederile d-lui Flandin cu Regele Carol al României și cu Principele Regent Paul al Iugoslaviei,

d. Hodza, succesorul d-lui Beneș la Ministerul Afacerilor Străine, continuatorul operii acestuia, aducea maximum de informații și de preocupări.

„Am mai arătat odată că Cehoslovacia ocupă cea mai critică poziție din Estul Europei, având întru câțva mai mult de jumătate din teritoriul său cuprins între Reich, Polonia și Ungaria. România și Iugoslavia, pot cel puțin să fie alături una de alta în fața Bulgariei vecine, iar Ințelegerea Balcanică a soluționat până la un anumit punct diferendele dintre participanții săi.

„Se pare că guvernul cehoslovac s'a gândit că însuși conflictul care reține întreaga atenție a d-lui Mussolini, îi procura noi motive de a căuta dacă nu o alianță, cel puțin acorduri de neagresiune la care va participa U. R. S. S. Praga spera în cazul unei agresiuni germane, un concurs eficace din partea U. R. S. S. Dar, d-nii Beneș și Hodza, fac o politică mai largă decât aceia, care le-ar aduce concursul problematic al guvernului din Moscova și amândoi țin neapărat să păstreze prietenia Franței, întreaga prietenie activă pentru Mica Ințelegere și în special pentru Cehoslovacia“.

Presa austriacă.

In legătură cu recentele convorbiri diplomatice dela Paris și cu proiectele care sunt în discuție actualmente, WIENER WIRTSCHAFTS WOCHE din 12 Februarie, publică un articol al ziaristului francez Pierre Dominique, care scrie, între altele:

„Străduințele de a împiedeca Germania să se înarmeze, au eșuat. De asemenea și străduințele de împiedecare a izbucnirii războiului italo-abisinian și diferitele încercări de a-l termina repede, într'un mod acceptabil pentru Italia.

Reînarmarea Germaniei începe să ia dimensiuni uriașe.

„A sosit momentul de a ridica o stavilă împotriva valului revizionist. Cert că este imaginabilă o soluție de compromis în conflictul abisinian. Teoretic este posibilă și o apropiere franco-germană. Dar în urma dorinței de securitate a elementelor fasciste din Europa, este totuși nevoie de încheierea unor pacte de asistență defensivă. În această ocazie se poate face o constatare interesantă. Ințelegerea franco-engleză datează de mai mult de treizeci de ani. Acordul franco-rus prezintă numai reînnoirea la o veche formulă, iar Mica Ințelegere aparține dela războiu sistemului de alianță al Franței.

„Franța, cu toată aparența contrarie, păstrează o direcție unitară în politica ei externă“.

WIENER WIRTSCHAFTS-WOCHE din 12 Februarie publică un articol de fostul ministru Heinrich Matja. Autorul scrie între altele:

„Recentele conferințe dunărene dela Paris n'au dus la un rezultat pozitiv.

„Insistăm asupra punctului nostru de vedere, că cele șase State dunărene trebuie să soluționeze singure problema dunăreană.

„Dacă Marile Puteri nu pot cădea de acord, ele totuși rămân mari puteri. Dacă Statele dunărene nu pot cădea de acord, rămân și ele ceea ce sunt, puteri mici. Chiar în cazul când ar ajunge la un acord între ele, n'au rangul unei mari puteri. Dar ele pot ataca, spre binele Europei, probleme dela care sunt excluse în urma desbinării lor. Niciodată nu trebuie dată impresia, că Statele Dunărene s'ar uni împotriva unui al treilea factor, oricine ar fi el“.

NEUE FREIE PRESSE din 13 Februarie publică o corespondență din Budapesta, în care se ocupă de convorbirile dunărene dela Paris și atitudinea Ungariei.

„Ungaria, scrie corespondentul, „urmărește cu atenție și pricepere activitatea dela Paris. Ea continuă să și

exprime dorința de cooperare, respinge rolul de turburător al păcii și găsește în mersul evenimentelor încă un motiv de a nu părăsi direcția de până acum a politicii sale externe“.

NEUE FREIE PRESSE din 12 Februarie sub titlul: Roma și problemele Basinelui Dunării, publică o corespondență din Roma, în care scrie între altele:

„In ce privește noile convorbiri dunărene dela început, ele n'au fost discutate în Italia într'un mod tocmai binevoitor. Când s'au încheiat Conferințele dela Paris, s'a putut citi aproape în întreaga presă italiană constatarea că ele au fost cel mult o repetare a convorbirilor de altă dată, fiindcă fără colaborarea Italiei, este inimaginabilă orice politică de refacere în Basinul Dunării. Dar Italia, trebuie să aștepte întâiu sfârșitul luptei sancțiunilor, pentru a participa din nou la cooperarea europeană. Observațiunile făcute de ziarele de stânga franceză, de a înlocui Italia în Europa Dunăreană, cu Rusia, au provocat aci opuneri violente, care s'au întins și asupra unei eventuale aderări a Înțelegerii Balcanice la viitorul pact dunărean. Raporturile între Italia, deo parte și Înțelegerea Balcanică și Mica Înțelegere, pe de altă parte, au devenit, de altfel, în ultimul timp mai puțin favorabile. Nici cuvintele liniștitoare ale d-lui Hodza n'au putut înlătura aceste indispoziții, din cauză că în Italia se ia Cehoslovaciei în nume de rău atitudinea ei în chestiunea sancțiunilor.

„Ar fi însă greșit de a trage din polemicele desful de violente, concluzia unei înstrăinări a Italiei de politica dunăreană. Dimpotrivă, Italia își menține direcția în politică externă, repetând mereu, că va încuraja și sprijini intensificarea protocolurilor dela Roma, îndată ce va fi rezolvită criza abisiniană. După părere italiană, succesul militar sperat în Africa, ar fi de cea mai mare importanță și pentru politica dunăreană“.

Presă cehoslovacă.

Revista L'EUROPE CENTRALE din 8 Februarie, ocupându-se de călătoria d-lui Milan Hodza, în legătură cu problema Europei Centrale, ridicată în cursul convorbirilor diplomatice dela Paris, scrie că discuțiile asupra ansamblului problemelor politice la ordinea zilei, pe care reprezentanții a numeroase State, care du trecut de curând prin capitala Franței, le-au avut cu oamenii de Stat francezi, vor fi completate în mod fericit prin conversațiile pe care le va avea acum șeful guvernului cehoslovac.

„Astfel, e interpretat, continuă revista cehoslovacă, sensul călătoriei d. M. Hodza, căci Europa Dunăreană este actualmente în centrul interesului internațional. E cert că guvernul dela Paris și opinia publică franceză acordă cea mai mare atenție acestei călătorii, precum și în Cehoslovacia și în toate țările Micii Înțelegeri s'a urmărit cu o deosebită grijă convorbirile dela Londra, mai întâiu, apoi acelea dela Paris.

„Chestiunea Habsburgilor n'a dispărut dela orizontul politic. Ea complică situația internațională, deja destul de încărcată și indispuie grav — am putea chiar spune, în mod periculos — opinia publică a Statelor Micii Înțelegeri.

„Punctul de vedere al Micii Înțelegeri, bloc indivizibil, este cu totul clar și cunoscut, iar forța acestei grupări de State este suficientă pentru ca toate încercările reale sau presupuse, de restaurare să fie considerate ca povești. Informațiile răspândite, relativ la declarațiile sau la intențiile prințului Starhemberg, au fost extrem de confuze, iar uneori chiar contradictorii.

„Cercurile oficiale austriace au desmințit știrile senzaționale, după care prințul Starhemberg ar fi spus că guvernul austriac ar fi gata să se angajeze a nu restabili dinastia pe tron fără asentimentul Statelor vecine și a marilor puteri. Austria a rămas la ideea că chestiunea regimului și a restaurării Habsburgilor este de resortul exclusiv al politicii intene austriace.

„Opinia Statelor Micii Înțelegeri, precum știm, este cu totul alta.

„Dar acestea se mulțumesc cu declarațiile repetate ale guvernului austriac, care asigură că n'are intenție de a întreprinde vreo acțiune care ar putea amenința pacea și liniștea în Europa și că deci va informa despre proiectele eventuale pe principalele State din această parte a lumii.

„Ceea ce este cert, este că sarcina fiecăruia consistă în a căuta, azi, nu ceea ce separă de ceea ce unește popoarele, iar această sarcină cere imperios concentrarea tuturor energiilor“.

In numărul din 13 Februarie, corespondentul din Paris al lui PRAGER PRESSE, subliniază primirea călduroasă care i s'a făcut d-lui Hodza, președintele Consiliului de către oamenii de Stat francezi.

„Colaborarea guvernelor din Praga și Paris este mai strânsă ca niciodată, scrie corespondentul. Cele două guverne sunt în întergime de acord asupra tuturor chestiunilor importante.

„Conversațiunile dela Paris nu au avut, bine înțeles, ca scop încheierea pactului dunărean, ci, mai înainte de toate, să facă ca Statele Micii Înțelegeri și Statele semnatare ale pactului dela Roma, să lucreze împreună. Ele au creiat o atmosferă foarte limpede, lucru care constituie cel mai important punct de plecare pentru reconstrucția politică și economică a Europei Centrale.

„Studiul diverselor chestiuni, adaugă corespondentul, pentru îndepărtarea unor anumite obstacole, este încă necesar. Inșă, în ansamblu, s'au creiat la Paris condițiunile cele mai favorabile.

„Opera organizării Europei Centrale nu este îndreptată contra niciunei puteri, nici împotriva Italiei, nici împotriva Germaniei. Inițiativele actuale sunt continuarea logică a conversațiunilor cu cancelarul Sehusehnigg. Sarcina asumată azi se realizează în cadrul securității colective și a pactului Societății Națiunilor“.

In concluzie, corespondentul lui PRAGER PRESSE, scrie:

„Italia nu poate fi decât satisfăcută, dacă se va ajunge la o atare consolidare în bazinul dunărean. Această politică nu atinge interesele Reichului, care ar asuma o mare responsabilitate dacă s'ar opune reconstrucției bazinului dunărean“.

NARODNI LISTY din 11 Februarie publică sub titlul „Deliberările parisiene“, un lung articol semnat de Mil. Sisova, în care relevă importanța vizitei d-lui Hodza la Paris, pentru că „înțeleptul și moderatul său ton și planurile lui pozitive au adus o altă atmosferă în concluzia discuțiilor politice asupra problemelor europene, de cum au fost ele prezentate la Paris și Londra. „D. Hodza, a adus o concepție politică mai clară, care urmărește ieșirea din criza economică a Statelor europene, precum și solidaritatea lor, în ce privește pacea și siguranța colectivă. Tot o altă nuanță a fost dată și chestiunii habsburgice“.

Incheindu-și articolul, autorul subliniază că: „convorbirile parisiene deși n'au adus nimic senzațional, totuși au clarificat situația europeană, confirmând prietenia dintre Franța, Mica Înțelegere și Înțelegerea Balcanică.

Au lămurit unele chestiuni, ca de ex. svonorile despre înclinarea prințului regent Paul al Iugoslaviei spre politica germană sau intrigile Germaniei în România. Au evidențiat planurile adevărate ale Sovietelor, arătând posibilitatea unei pașnice și reale rezolvări a marilor probleme europene“.

LIDOVE NOVINI, din 15 Februarie, desminte știrile presei vieneze privitoare la proiectul d-lui Hodza, de a convoca în Martie a. c., o conferință la care să ia parte reprezentanții Micii Înțelegeri și ai Pactului dela Roma.

„O astfel de conferință ar fi însemnat căutarea unei noi temelii diplomatice. În afară de aceasta este clar că Italia ar trebui să participe la această conferință și odată cu ea ar fi necesară participarea și altor State mari“.

Referindu-se la convorbirile dela Paris, ziarul relevă: „că nu este niciun secret în ce privește directiva politică a Cehoslovaciei în chestiunea Anschlussului. Dacă Germania nu are intenții agresive, niciunul dintre State, nu numai din Bazinul dunărean, ci și din Europe întregă nu o va ataca niciodată“.

VENKOV, din aceeași zi, comentând convorbirile pariziene ale d-lui Hodza, scrie:

„Doctorul Hodza apelând la Italia și Germania, le-a propus o colaborare legală cu Europa Centrală, fără niciun gând ascuns. Colaborarea central-europeană nu poate să se bazeze pe dușmănia față de un Stat.

„Orice gând ascuns n'ar fi decât sâmburele unui insucces pentru scopul acțiunii Statelor central-europene și deci ar fi absurd să i se atribue d-lui Hodza astfel de gânduri“.

CESKE SLOVO din 16 Februarie, în legătură cu vizita d-lui Hodza la Paris, relevă în articolul său: „Dorim legături bune cu Germania“, că atât Anglia și Franța, cât și Mica Înțelegere și Blocul Balcanic nu doresc altceva decât legături bune cu Germania.

Ziarul scrie: „Dacă se va ajunge la garanția securității colective, atunci și Berlinul va înțelege că interesele Europei sunt comune și că locul său este acolo unde se dorește pacea și consolidarea Europei“.

NARODNI LISTY, cu aceeași dată, constată, în articolul său, publicat sub titlul: „D-rul Hodza la Paris“, că șederea de câteva zile a d-lui Hodza la Paris a adus rezultate mai pozitive decât s'ar fi putut aștepta.

Presa iugoslavă.

L'ECHO DE BELGRADE din 12 Februarie scrie că în ordinea internațională, problemele Europei dunărene continuă să ocupe planul întâiu. După vizita d-lui Schuschnigg la Praga, convorbirile dela Paris au avut ca principal scop chestiunea Austriei și tot această chestiune se găsește în centrul conversațiilor dintre d. Hodza și guvernul francez, precum va ocupa primul loc și în acelea ce curând vor avea loc cu ocazia vizitei la Belgrad a președintelui de consiliu cehoslovac.

„Sugestiunile franceze, adaugă ziarul iugoslav, care au făcut obiectul unui larg schimb de vederi între șefii de State din Europa Centrală și Balcani, rămân în linia acordurilor dela Roma și dela Stresa, încheiate acum un an.

„Apropierea franco-italiană, în ochii guvernului francez, trebuia să ajungă la o organizare trainică a cooperării dunărene ca să asigure independența Austriei în contra amenințării Anchlussului.

„Dar această idee nu putea fi aplicată decât în perfect acord cu Mica Înțelegere.

„Mai există însă multe chestiuni care se interpun și pe care negocierile trecute și viitoare au ca scop să le înlăture.

„In decursul marelui săptămâni diplomatice dela Paris nu a fost vorba de angajamente formale, ci de un schimb de vederi asupra sortilor de izbândă a tratativilor ulterioare.

„Iugoslavia a fost reprezentată acolo prin A. S. R. Principele Regent.

„Presa franceză a spus deja cu cât simț ascuțit al realităților. El a expus concepțiile guvernului iugoslav și cum a considerat concilierea posibilă a tuturor intereselor în vederea unei largi cooperări în Europa Centrală“.

OBZOR din Zagreb, cu data de 14 Februarie, consemnează editorialul său de politică externă convorbirilor diplomatice dela Paris.

După ce arată că în Capitala Franței să găsească, afară de d-nii: Titulescu, Rușdi Aras, d. Tuhacevski, generalismul armatei sovietice și d. Hodza, președintele Consiliului cehoslovac, **OBZOR** scrie:

„Ansamblul chestiunilor politice din Basinul Danubian este concentrat în primul rând în jurul Austriei, pentru a cărei menținere de independență se depun eforturi a se găsi noi garanții. Rolul principal îl are Cehoslovacia, care a început această acțiune recent, cu ocazia vizitei Cancelarului Schuschnigg la Praga, și pe care trebuie să o încheie d. Hodza prin călătoriile d-sale la Viena și Belgrad.

„Din declarațiunile d-lui Hodza reiese că este vorba despre o acțiune concretă a cărei scop este nu numai ameliorarea trecătoare a „atmosferei“ între Viena și Praga, ci de asemenea crearea unei noi legături politice. Instrumentul acestei legături ar urma să fie un nou tratat politic care va înlocui pactul actual de arbitraj și care va conține formula de amicitie și de neimixtiune mutuală, și chiar, a adăugat d. Hodza, în declarațiunile făcute ziarului JOURNAL, dacă este posibil, obligațiunea de asistență mutuală. Este clar însă că o legătură atât de importantă cum este cea de asistență mutuală, care este aceeași ce este alianța defensivă, nu poate fi concepută printr'o unilaterală asupra relațiilor austro-cehoslovece, independent de restul constelației danubiene. Se înțelege dela sine că Cehoslovacia nu tinde spre înlocuirea legăturilor ei existente prin altele noi, ci spre consolidarea și lărgirea lor prin altele noi. Aceasta înseamnă că apropierea dintre Cehoslovacia și Austria trebuie să însemne o apropiere între Austria și întreaga Mică Înțelegere. Etapele călătoriei d-lui Hodza trebuie să servească acestui scop“.

Presa maghiară.

PESTER LLOYD din 14 Februarie, sub titlul: „Bilanțul convorbirilor dela Paris ale d-lui Hodza“, publică un articol, în care arată că în timpul șederei sale la Paris, d. Hodza a făcut diferite declarațiuni pentru a expune scopul și rezultatul convorbirilor sale cu guvernul francez.

„Dar aceste declarațiuni, adaugă ziarul, nu sunt lipsite de anumite neclarități și contradicții.

„S'au atacat idei mari, fără să se fi desemnat clar soluționarea lor precisă și practică“.

Intr'un articol de fond, oficiosul **PESTER LLOYD** din 16 Februarie, precizează teza Ungariei în problemele Europei Centrale, care au fost ridicate în timpul negocierilor dela Paris ale d-lui Hodza, președintele Consiliului de Miniștri al Cehoslovaciei.

„În domeniul economic, scrie *Pester Lloyd*, guvernul ungar este gata să colaboreze în măsura puterilor sale la consolidarea relațiilor normale între Statele din basinul dunărean. În domeniul politic, Ungaria nu poate accepta decât un plan care ar avea ca bază o egalitate totală de drepturi pentru Ungaria și n'ar conține niciunul din elementele care ar înrăutăți situația Ungariei în raport cu tratatele de pace. Asupra acestui punct Ungaria nu poate:

1. „Renunța la dreptul de a lupta și în viitor pentru ideea evoluției pacifice. Această idee pe care Ungaria se străduiește să o realizeze numai prin mijloace pașnice, se sprijină pe spiritul și textul pactului Societății Națiunilor.

2. „Ungaria nu poate renunța la dreptul de a lupta pentru cauza minorităților ungare care locuiesc în Statele succesoare.

3. „Ungaria nu se poate angaja într'un pact de asistență militară mutuală, deoarece un acord care ar garanta militărește statutul teritorial al țărilor ale căror teritorii au fost sporite în paguba Ungariei ar înrăutăți situația Ungariei în comparație cu tratatele de pace și ar lipsi Ungaria de puțința de a face efortări pentru a modifica pe cale pașnică actuala ordine de lucruri.

„În general, *aduogă oficiosul ungar*, pentru Ungaria ar fi inacceptabilă orice reglementare care s'ar mărgini să facă și mai bogate în rezultate articolele sancționiste fără a întări posibilitatea de a se aplica articolele care urmăresc revenirea războiului“.

Tot în cadrul convorbirilor diplomatice dela Paris PESTER LLOYD, cu data de 16 Februarie, sub titlul: „Franța și Europa Centrală“, publică un articol de d. Francois de Tessan. Autorul articolului declară că actualul cabinet Sarraut încearcă să întărească securitatea generală din Europa. Apoi continuă:

„În ce privește Europa Centrală, Franța n'are nici cea mai mică intenție să excludă Italia sau să se folosească de dificultățile ei în urma expediției împotriva Abisiniei. Dimpotrivă, Franța a informat Italia amănunțit despre decursul convorbirilor cu reprezentanții Angliei, ai Micii Înțelegeri și ai Austriei“.

Presa turcă.

LA REPUBLIQUE (Istanbul) din 10 Februarie publică un interesant articol semnat de d. Yunus Nadi, intitulat: „După întrevederile dela Londra și dela Paris“, în care subliniază faptul că aceste întrevederi au avut ca scop prevenirea oricăror dezordini care ar fi putut rezulta în Europa, în urma conflictului italo-etioopian.

„Angajându-ne într'o acțiune în Abisinia, remarcă d. Yunus Nadi, Italia a distrus echilibrul forțelor de pe continentul european și tot datorită acestei expedițiuni, ea se află în stare de conflict cu Societatea Națiunilor. Această stare de lucruri, ciudată, obligă Italia la o atitudine contradictorie.

„E ușor de înțeles că în fața unei situații atât de confuze, grija predominantă a negocierilor dela Londra și dela Paris, este de a crea solide organizări pe care să se poată bizui cu încredere.

„Unul dintre punctele cele mai importante ale acestor întrevederi a consistat în determinarea rolului jucat de Soviete în echilibrul european.

„În cazul încercărilor care s'ar putea întreprinde în vederea distrugerii, prin forță a tratatelor, Societatea Națiunilor trebuie să fie gata a face față oricărei eventualități. Pe de altă parte, ferma hotărâre luată de Anglia de a-și întări apărarea națională în toate domeniile, înde să atragă Statele într'o goană după înarmări“.

D. Yunus Nadi atrage atenția asupra plecării generalului Göring în Polonia, asupra svonului formării unei grupări de forțe germano-polono-maghiară și asupra înțelegerii secrete probabile dintre Germania și Japonia.

„Un nou războiu în Europa, conchide autorul, ar atrage după sine grave responsabilități. Singurul mijloc eficace de prevenire este acela de a ne atașa cu mai multă forță încă, de Pactul Societății Națiunilor. Sprijinindu-se, fără condiții și restricții, Anglia, în dorința sa de a susține cu orice preț Societatea Națiunilor, va împiedeca eventualitatea unui nou războiu în Europa.

„Dacă, în linii mari, negocierile dela Londra și dela Paris s'au lăsat conduse de acest principiu, ele pot fi considerate că și-au ajuns scopul.

„E fapt cert că popoarele care constituie un pericol pentru pace, vor fi acelea care vor suferi mai multe prejudicii în urma războiului pe care vor să-l deslănțue și care nu poate aduce după el decât catastrofe“.

Presa polonă.

L'ECHO DE VARSOVIE din 15 Februarie, referindu-se la recentele convorbiri diplomatice care au avut loc în Capitala Franței, scrie între altele:

„Mai mult ca oricare grupare europeană, Mica Înțelegeră este interesată să vadă doctrina securității colective în cadrul Societății Națiunilor, devenită o realitate. De aceea, d. Titulescu a sugerat să facă și mai eficace acțiunea colectivă printr'o asociație a tuturor puterilor Europei Centrale și Orientale, aplicându-se articolul 16 al pactului Societății Națiunilor.

„Ne dăm foarte bine seama de utilitatea pe care ar prezenta-o, în actualele împrejurări, o strânsă colaborare a Micii Înțelegeri și a Înțelegerii Balcanice, și pare că tocmai în acest sens s'au orientat, în mare parte, recentele schimburi de vederi.

„Prezența la Paris a Regelui Boris al Bulgariei, permite să sperăm că se va parveni să se convingă și guvernul dela Sofia să participe la acest acord. Un punct delicat a fost până acum apropierea dintre Austria și Mica Înțelegeră. Recentă vizită a d-lui Schuschnigg la Praga, pare să fi contribuit să lumineze situația.

„Atitudinea României pare net favorabilă unei apropieri. În schimb, Iugoslavia s'a cantonat, până acum, față de Austria, într'o oarecare rezervă. Această atitudine este comandată, înainte de toate, de teama restaurării Habsburgilor, care ar putea avea drept consecință de a pune problema revizuirii tratatelor de pace.

„Totuși, apare foarte clar, după declarațiile prințului Starhemberg, că chestiunea revenirii Habsburgilor nu se pune actualmente. Viena ar fi chiar dispusă, în caz de acord posibil, să dea Micii Înțelegeri asigurări, după care nicio schimbare de regim nu va interveni în Austria, fără o înțelegere prealabilă cu semnatarii pactului.

„În consecință, va trebui să mai așteptăm câtăva vreme înainte de a putea constata rezultatele acestor convorbiri. Un lucru, totuși, pare a reieși din aceste conversațiuni, anume că în ochii tuturor acelor care au luat parte la ele, pericolul principal care poate amenința pacea, provine din reînarmarea și politica Germaniei. De aci nevoia pentru celelalte State de a se arăta solidare“.

Presa bulgară.

Ziarul MIR din Sofia, cu data de 15-Februarie, publică sub titlul: „Ideile d-rului Hodza“, un articol semnat de Seiaci, care scrie între altele:

„D. Hodza profitând de invitația d-sale, la Sorbona, a luat contact cu oamenii politici francezi, pentru a menține încrederea tradițională dintre Franța și Cehoslovacia.

„Noul prim-ministru cehoslovac a avut posibilitatea să constate cu această ocazie opinia publică a Statelor occidentale.

„D. Hodza se gândește la formarea unei înțelegeri politico-economice mai întâiu între Mica Înțelegere și Austria, la care mai târziu va putea adera și Ungaria.

„Pe de altă parte se vorbește și această înțelegere privește numai Statele mici-dunărene care s'au despărțit din fostul imperiu austro-ungar.

„Sfortările lui însă sunt clare. Mai întâiu de toate, interesează situația internă a Austriei, căci în ultimul timp s'a putut observa tendința de restaurare a Habsburgilor, ceea ce ar însemna distrugerea ideii unei colaborări dunărene.

„A doua preocupare a d-lui Hodza, este lipsa unui deplin acord între Statele Micii Înțelegeri. Apoi vine al treilea punct în jurul căruia se învârtesc sfortările primului-ministru cehoslovac, care caută ca puterile mari: (Anglia, Franța și Italia), să garanteze noua organizare dunăreană, față de o eventuală agresiune germană, împotriva independenței Austriei. O asemenea garanție este așteptată și din partea Înțelegerii Balcanice.

„A patra preocupare este și dela organizarea economică a bazinului dunărean nu pot fi îndepărtate nici Germania și nici Italia. Înșirarea ideilor de mai sus este suficientă pentru a ne putea da seama de scopul ce-l urmărește d. Hodza, scop care se poate rezuma astfel: crearea unui echilibru politic în Europa Centrală, echilibru ce a dispărut odată cu începerea războiului italo-abisinian și crearea unei colaborări economice în Europa

Centrală, colaborare care a dispărut odată cu imperiul Austro-Ungar.

„Marea bunăvoință și idealismul înalt a primului-ministru cehoslovac, conchide ziarul, este evident; tot atât de evidente însă sunt și piedicile ce se vor pune în calea realizării planurilor sale“.

Ziarul MIR, din Sofia, cu data de 10 Februarie, publică, sub titlul „Politica externă“, articolul semnat de Seiaci, în care relevă că convorbirile parisiene în jurul pactului balcanic nu pot să aducă nicio discordie internă în Bulgaria, pentrucă ea caută să trăiască în pace cu toate popoarele și, dacă nu poate adera la pactul balcanic aceasta e din cauza că are motive prea bine cunoscute.

Autorul își exprimă regretul că Bulgaria este învinuită de nesinceritate și planuri ascunse.

„In momentul când se va propune o formulă adoptabilă pentru aderarea Bulgariei, scrie în concluzie ziarul, nu va exista niciun bulgar care să n'o aprobe“.

Același ziar publică un alt articol în care, ocupându-se de politica externă a Bulgariei, relevă că convorbirile dela Paris nu se referă la problemele de actualitate — cum ar fi tensiunea din Extremul Orient — ci sunt mult mai apropiate și de care depinde soarta Bulgariei.

„Chestiunea unei apropieri cu Statele vecine este în adevăr populară. scrie în concluzie ziarul, însă nu este a noastră, iar evenimentele apropiate vor proba dacă această părere a fost de folos pentru Bulgaria“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN ȘI SANCTIUNILE

Presa franceză.

D. Pertinax, în L'ECHO DE PARIS din 14 Februarie ocupându-se de poziția Statelor-Unite față de sancțiunea petroliferă, scrie între altele:

„Hotărîrea Statelor-Unite, dacă se confirmă, are un aspect favorabil acțiunii colective împotriva agresorului, cel puțin pentru viitor. Legea neutralității americane permite să sperăm că puterile care exercită stăpânirea mărilor într'un conflict continental nu se vor mai lovi, când vor voi să se aprovizioneze de dincolo de Atlantic, de o regulă rigidă care ar impune exporturi micșorate.

„Am atras, scrie în concluzie d. Pertinax, în mai multe rânduri atenția asupra acestei laturi defavorabile a ideilor desbătute în fața Capitolului. Pentru noi ea are o importanță mai mare. Dar poate nu suntem la capătul tergiversărilor americane în ceea ce privește neutralitatea“.

In numărul din 15 Februarie, LE FIGARO, sub semnătura d-lui Vladimir d'Ormesson, analizează raportul Comitetului de experți dela Geneva, în problema petrolului. Totdeodată d-sa caută să fixeze atitudinea Statelor Unite în cazul unei conflagrațiuni europene.

„Un lucru pare sigur, afirmă d. d'Ormesson, acela că dacă în Europa ar izbucni o catastrofă în care Anglia ar fi direct amestecată, Statele-Unite n'ar lăsa pe Englezi în încreătură. Solidaritatea anglo-saxonă este greu de definit. Și mai greu este să o fixezi într'o formulă. Dar ea există. Aceasta constituie un punct capital care nu scapă atenției Angliei și pe care și noi suntem obligați să-l luăm în considerare cu toată seriozitatea“.

Presa italiană.

POPOLO d'ITALIA din 11 Februarie scrie că sângele italienilor căzuți în Africa a deschis o nouă eră:

„Italienii au liberat zeci de mii de selavi, au deschis spitale, leprozerii, au construit șosele, apeducte, au adus ordine și dreptate acolo unde domnea anarhia și selavajul. Toate aceste lucruri se puteau face în mod pașnic dacă Europa nu ar fi înarmat pe sălbatici.

„Se vorbește în Europa de o nouă colaborare. Italienii văd însă în acest act o singură colaborare, aceea a țărilor europene, a ziarelor, a fabricilor de arme, a aventurierilor cu sălbaticii.

„Câteva ziare străine au început însă să spună că Italia ar fi elementul necesar nu numai pentru pacea franceză, dar și pentru cea engleză“.

IL RESTO DEL CARLINO din 15 Februarie scrie:

„După 90 de zile de sancțiuni, armatele italiene din Africa câștigă mereu victorii. De trei luni Europa continuă în crima sa absurdă și înjositoare. Perseverarea în sancțiuni însemnează declinul Europei. Chiar dacă se vor inventa noi sancțiuni, rezultatul va fi același. Italia va rezista. Și atunci când toți își vor da seama de inutilitatea acestei barbarii, Italia va părăsi sabia pentru a mânui plugul și grâul care se va coace sub soarele Africii, va spune nepoților că generații de italieni nu s'au luptat zadarnic“.

Toate ziarele din 18 Februarie publică articole consacrate victoriei repurtate de trupele italiene pe frontul din Abisinia.

POPOLO D'ITALIA scrie că victoria italiană dela Enderta, este una din cele mai mari victorii coloniale.

Ziarul arată că Amba Aradam era apărat de Rasul Mulugheta, fost ministru de războiu, cu o armată de 80.000 oameni, întărită prin garda imperială, dispunând de artilerie și comandată de ofițeri europeni. Amba Aradam este un munte cu povârnișuri perpendiculare, de opt kilometri lungime, trei kilometri lățime și înalt de 2.756 metri. Armata Rasului Mulugheta a fost înfrântă de diviziile italiene metropolitane, inferioare abisiniilor, din punct de vedere numeric. Armatele în stare să înainteze într'un ținut atât de muntos nu sunt numeroase.

„Abisinia, încheie ziarul, a fost sfătuită să reziste, a fost înarmată și împinsă spre războiu; ea este astăzi înfrântă pe terenul pe care singură și l-a ales.

GIORNALE D'ITALIA scrie între altele că victoria dela Enderta este urmarea firească a pregătirii armatei italiene, și adaugă:

„Această nouă victorie, deși de o foarte mare importanță, nu este totuși un episod final. În curând, adaugă ziarul, trupele italiene își vor relua înaintarea. Pregătirea desăvârșită în ultimele săptămâni, pe tăcute, a făcut eu puțință noi acțiuni. Italia are scopuri militare și politice mai vaste și mai hotărâtoare, dar ea nu este grăbită și își va continua acțiunea prin etape solide.

„Totuși nu trebuie să ne facem iluzii: sancționismul nu va dezarma încă și nici sinistrul sistem al minciunilor sale. Probabil, se va vorbi și acum din nou ea și în cazul înfrângerii Rasului Desta, de o retragere strategică a abisiniilor și de alte victorii născocite ale trupelor abisiniene. Lucrul acesta n'are nicio importanță, căci lupta și victoria se câștigă cu armele și nu cu vorbele. Va veni o zi când vorbăreții informatori din Abisinia și sancționiștii, strânși de îndoita înaintare concentrică a trupelor italiene, vor fi în mod automat reduși la tăcere“.

Presa elvețiană.

JOURNAL DE GENÈVE din 14 Februarie, în legătură cu embargo-ul asupra petrolului, arată că Italia se află la adăpost până la sfârșitul anului 1936.

„Ar fi deci inutil, scrie ziarul, să recurgă la măsuri, a căror eficacitate ar avea o scadență atât de îndepărtată. Embargo-ul asupra petrolului ar putea jena Italia, fără s'o împiedice însă să continue războiul în Etiopia.

„Or prestigiul Societății Națiunilor nu se poate acomoda cu eșecuri. De aceea se presupune că embargo-ul nu va fi pronunțat împotriva Italiei“.

Presa engleză.

DAILY TELEGRAPH din 10 Februarie scrie că la discuțiile care au loc actualmente între Roma și Berlin se va examina viitorul tratatului dela Locarno. Crede că Italia ar renunța la rolul ei de garantă a acestui tratat, dacă în schimbul acestui serviciu d. Hitler ar face un gest larg de prietenie față de Roma.

„D. Hitler, însă, ezită să facă un astfel de pas din cauză că d-sa caută să menajeze susceptibilitatea Marelui Britanii. Ar intenționa, totuși, să ajute pe d. Mussolini pe cale financiară și economică, dar dificultățile actuale ale Germaniei îi limitează orice dorință de a se arăta generoasă față de Italia“.

DAILY MAIL, cu aceeași dată, se inspiră din ziarele franceze, formându-și convingerea că Italia este neconținută să se apropie de Germania din cauza ostilității puterilor sancționiste. Ca dovadă, ziarul aduce

conversațiile diplomatice în curs dintre Italia și Germania.

DAILY MAIL, din 11 Februarie, revine, atât în corespondența primită din Roma, cât și în editorial, asupra efectului pe care atitudinea d-lui Eden, la Geneva, o va avea asupra politicii Italiiei, spunând că astfel se va converti cu repeziciune un Stat amic într'un dușman îndărătnic.

„E din zi în zi mai clar, scrie ziarul, că tot pactul dela Locarno, care garantează siguranța frontierelor Franței și menținerea zonei demilitarizate a Renaniei, depinde eu totul de atitudinea pe care o va avea de acum încolo d. Mussolini“.

Ironizând acțiunea d-lui Eden, de a susține sancțiunile contra Italiei, ziarul adaugă că d-sa merge din triumf, în triumf, până ce va clădi contra Angliei o coalitie, care să-i amenințe propria ei existență.

DAILY HERALD din 12 Februarie publică un articol de fond în care critică tăgădăneala Consiliului Ligii, de a se pronunța în privința aplicării embargo-ului la petrol, pe care ziarul îl crede necesar, spunând că orice întârziere a unei acțiuni, menită să înceteze războiul, este într'adins făcută spre a-l prelungi.

MANCHESTER GUARDIAN, cu aceeași dată, prevede că rezoluția care se va lua la Geneva, în baza raportului Comitetului de experți, va fi că aplicarea sancțiunilor și la petrol este în legătură cu limitarea proviziilor de petrol din sursă americană.

NEWS CHRONICLE din 12 Februarie constată că ultima descoperire surprinzătoare a Comitetului de experți dela Geneva este că Italia nu posedă decât o provizie de petrol îndeajuns pentru trei luni, ceea ce însemnează că nevoile acestei țări sunt mult mai mari decât se credea la început. Ziarul deduce că, pe măsură ce ancheta experților înaintează, crește și convingerea că prohibirea exportului de petrol pentru Italia va avea efectul de a înceta repede războiul abisinian.

Ziarele engleze din 13 Februarie consideră că raportul Comitetului de Experți constituie o gravă lovitură dată măsurilor ulterioare de sancționare, dacă prohibirea exportului de petrol pentru Italia este pusă în funcție de atitudinea Statelor-Unite.

Această părere este mai pronunțată în presa partidelor laburist și liberal. Alte ziare, ca DAILY MAIL etc., par a fi mulțumite de amânarea hotărâții. TIMES și DAILY TELEGRAPH lasă să se înțeleagă că nu este timpul pierdut și că o amânare nu însemnează că sancțiunile pentru petrol nu vor fi aplicate cândva în viitor.

DAILY TELEGRAPH își manifestă părerea că în momentul de față sunt în joc alte lucruri mult mai însemnate, iar oamenii de Stat sunt datori să-și dea seama că tensiunea arterială a Europei este în prezent foarte urcată.

MORNING POST din 14 Februarie pune în contrast raportul experților cu hotărârea aproape simultană a Congresului American în ce privește neutralitatea, de unde deduce că, fără cooperarea Statelor-Unite, prohibirea exportului de petrol pentru Italia nu va putea fi aplicată cu efect. Constată de altfel că și în cercurile diplomatice domnește în general aceeași părere.

DAILY MAIL, din 14 Februarie, scrie:

„Încă o iluzie a sancționiștilor noștri, a fost spulberată, atât prin raportul experților dela Geneva, cât și

prin acțiunea Comitetului raporturilor externe din Senatul american“.

Ziarul trage o paralelă între hotărârile ambelor foruri, adăugând:

„Devotații fanatici ai Ligii trebuie să-și înțeleagă acum greșeala, că în loc să liniștească lucrurile în Europa, ei puneau paie peste foc, ațâțând animozitatea în toate țările și făcând să crească neliniștea generală“.

DAILY HERALD din 14 Noembrie scoate în evidență faptul că dacă raportul experților dela Geneva nu pune aplicarea sancțiunilor la petrol în funcție de cooperarea Statelor-Unite, ar fi pus republica americană în situația de a fi singura țară vinovată de prelungirea războiului, procurând Statului agresor cantitate mai mare de petrol de cât în timp normal.

EVENING STANDARD, cu aceeași dată, publică un articol de fond în care vede sfârșitul războiului din Abi-

sinia numai prin desmembrarea completă a acestei țări, lucru pe care-l socotește ca o posibilitate apropiată.

Presa germană.

Ziarele germane din ultima săptămână s'au ocupat sporadic de conflictul italo-abisinian, apreciind numai ultimele victorii italiene de pe frontul de Nord.

Astfel, BERLINER TAGEBLATT din 18 Februarie, sub titlul: „Marea victorie a lui Badoglio“, consideră acțiunea italiană ca un început bun pentru terminarea conflictului. Cei 21.000 de morți abisinieni, anunțați de comunicatul italian în luptele dela Sudul orașului Makalle și din jurul muntelui Amba Aradam, au impresiionat profund trupele Rasului Mulugheta, determinându-le la o retragere disperată.

PACTUL FRANCO-SOVIETIC

Presa franceză.

Depunerea pe biroul Camerei a raportului întocmit de deputatul Henry Torrès pentru ratificarea pactului franco-sovietic continuă să fie obiectul celei mai stăruitoare atențiuni din partea presei de toate nuanțele.

Redăm aci parte din aceste opinii și comentarii în ordine cronologică:

D. Pustave Hervé în LA VICTOIRE din 11 Februarie se arată adept entuziast al alianței cu Rusia.

„Conservatorii francezi, scrie d-sa, nu bănuiesc gravitatea momentului. Ei ar consimți să stea nepăsători în cazul când Germania ar strangula Republica rusă și ar cuceri în dauna ei teritorii imense de repopulare. Odată Rusia redusă la neputință, toate micile State din Europa Centrală și din Balcani, ar cădea sub dependența Berlinului.

„Ori, conservatorii noștri propăvăduiesc această politică tocmai în momentul în care Rusia evoluează spre un socialism național, în momentul când comuniștii francezi se comportă la fel și când ziarul lor L'HUMANITE este pe cale de a deveni tot atât de socialist-național ca și LA VICTOIRE“.

LE JOURNAL, scrie în aceeași chestiune:

„Franța trebuie să rămână stăpână pe destinul său. Țara noastră înțelege să-și păstreze libertatea sa de acțiune când este vorba pentru dansa de pace sau de războiu. Ea înțelege să nu se bată decât pentru propria-i salvare, iar nu pentru un ideal care nu vizează decât ruina noastră. Acest lucru e absolut neted.

„E chiar atât de neted încât pare imposibil ca U. R. S. S., servindu-se de acest pact pentru scopuri de propagandă internă și externă, să nu-i recunoscă vanitatea și să nu-i înregistreze eșecul.

„Fie că se acordă sau se respinge ratificarea tratatului, aceasta este sensul ce trebuie să aibă pentru noi. Rămâne de veghiat acum a nu-l denatura“.

Aceiași ziar, din 12 Februarie, scrie sub semnătura d-lui Jean Martet:

„Pactul franco-sovietic, în mâinile unui guvern moderat nu amenință pe nimeni. În mâinile unui guvern de

front popular dependent de Soviete, el și-ar schimba forma și s'ar îndrepta amenințator împotriva Germaniei“.

LE QUOTIDIEN este contra ratificării pactului:

„Socialiștii ca și radicalii și grupurile de dreapta, știu prea bine că Franța vrea pace și că fiii ei nu vor să se expue unui măcel îngrozitor pe Rhin pentru apărarea dreptului roșu“.

LE POPULAIRE, sub semnătura d-lui Leon Blum, se pronunță pentru ratificare:

„Grupul socialist va vota ratificarea pactului sovietic, arătând motivele pentru care socotește acest pact cu totul deosebit de vechile alianțe militare comandate de socialismul internațional. Consecințele acestui pact vor fi hotărâtoare pentru siguranța colectivă și pentru dekarizarea generală“.

L'INTRANSIGEANT scrie că e vorba să se știe dacă Franța are dreptate să încheie cu Rusia un acord pentru a-și procura o mai mare siguranță.

„Știm, adaugă ziarul parizian, că Mica Înțelegere este unul din elementele securității noastre. Dar pentru ea ea să poată să ne ofere un sprijin deplin, este indispensabil să se simtă asigurată din partea Rusiei. De aceea încheierea unui pact cu Moscova este concluzia logică a acordurilor încheiate la București, Belgrad, Praga și aiurea.

„Din punct de vedere al garanțiilor materiale, principiul pactului este deci indiscutabil.

„De ce totuși opinia noastră publică este ca neliniștită acum când a sosit ora ratificării? Pentru două motive principale. Mai întâi știm că Germania este defavorabilă înțelegerii cu U. R. S. S.

„Ea ne-a spus-o, ba chiar s'a dedat și la amenințări. Guvernul Laval a făcut cunoscut conecelarului Hitler că noul tratat n'ar fi deloc îndreptat în contra țării sale și și-a exprimat regretul că guvernul german nu vrea să participe la el. Dar aceste asigurări liniștit-au ele emoția voită care s'a răspândit în Germania? Nu prea e de crezut și ne temem că naștiștii să nu ia drept pretext această ratificare pentru a remilitariza regiunea renană,

„Alt motiv de suspiciune pentru opinia publică franceză, ar fi că guvernul rus, orice ar spune, cu voință sau fără, reprezintă Internaționala a III-a. E vorba să știm dacă acordul diplomatic nu va exercita niciun efect asupra sistemului nostru social. Altfel, zis, dacă nu va favoriza amestecul sovietic în afacerile noastre. Asupra acestui punct este indispensabil să primim toate asigurările“.

JOURNAL DES DÉBATS, tratând același subiect, scrie sub semnătura d-lui Pierre Bernus:

„Oricare ar fi rezultatul desbaterilor dela Camera, este necesar ca el să nu procure politicii germane argumente contra noastră. Putem de altfel afirma în cunoștință de cauză că nu există pentru Germania motive de alarmă. Precum constată presa engleză, toate măsurile prevăzute în acest pact de asistență nu pot îngrijora decât pe agresorul eventual“.

FIGARO din 12 Februarie 1936 publică sub semnătura d-lui Vladimir d'Ormesson, un articol asupra genezei pactului franco-sovietic, menționând contribuția d-lui Paul Boncour și a defunctului om de Stat Louis Barthou la alcătuirea acestui pact, care la origine, în concepția inițiatorilor săi, trebuia să fie un pact regional răsăritean.

„Opunerea celui de al III-lea Reich și a Poloniei, adaugă autorul, zădărniciind încheierea unui pact orientat, Franța a continuat negocierii care au condus la încheierea acordului provizoriu de astăzi, care, totuși, rămâne deschis aderării altor națiuni.

ECHO DE PARIS scrie:

„Cum ne putem oare alia cu o națiune care n-a renunțat și nu va renunța niciodată să intervie în afacerile noastre interne, plătind un partid politic francez?

„Apoi rămâne chestia datoriiilor Rusiei către Franța. Sovietele au păgubit în mod cinic economia franceză cu 25 de miliarde și cu toate bogățiile naturale a țării lor, au refuzat mereu să recunoască o datorie, grație căreia au putut să-și construiască căile lor ferate, tramvaiele, minele și canalurile lor.

„Principiul alianței ruse ar fi fost poate, admisibil, dacă l-ar fi precedat recunoașterea datoriiilor și interzicerea în Franța a propagandei partidului comunist“.

PARIS-MIDI declară în esență:

„Pactul se inspiră din politica acordurilor de asistență mutuală urmată de toate ministerele franceze care s'au succedat la guvern, chiar acele prezidate de d-nii Poincaré și Tardieu, deoarece Franța a semnat Pactul Societății Națiunilor. Această politică a obținut între alte aderări pe aceea a Sovietelor, în urma evoluției diplomatice rusești. Ea a dat naștere unui sistem de acorduri regionale, printre care acelea care ne leagă față de aliații și amicii noștri din Europa Centrală și din Balcani. A lipsit realizării unui pact răsăritean scump d-lui Barthou, acceptarea Poloniei și a Germaniei.

„Iată tratatul situat. Caracteristicile sale? El este deschis tuturor, fiind pur defensiv. În caz de conflict nici un automatism, asistența mutuală funcționând pentru acest soi de acorduri numai în cadrul Genevei și al Locarnului“.

St. Brice în **LE JOURNAL** din 12 Februarie, analizând sensul pactului franco-sovietic, scrie:

„Formula bilaterală nu a fost adoptată decât după neizbutirea proiectului de acord regional, adevărat Locarno răsăritean, la care nici Germania, nici Polonia nu

au vroit să adere, și în lipsa unui acord în trei: Franța, Germania și Rusia.

„Reamintirea acestui ultim proiect este esențială, căci precum vom vedea el determină adevăratul caracter al acordului franco-sovietic.

„Articolul I prevede același caz ca și articolul 10 al Pactului Societății Națiunilor: agresiune sau amenințare de agresiune din partea unui Stat european contra teritoriului Franței sau al Rusiei.

„Articolul II, prevede cazul art. 15, paragraf. 7 al covenantului, atunci când consiliul nefiind în măsură de a rezolvi un conflict, părțile în cauză își reiau libertatea, putând duce războiul.

„Articolul III prevede cazul articolelor 16 și 17 ale Covenantului, și anume: Consiliul constatând agresiunea de care s'a făcut vinovat un Stat, fie el membru ori nu al Ligii, părțile contractante pot întreprinde o acțiune solidară.

„În definitiv, pactul franco-sovietic nu ar face decât să confirme obligațiunile Pactului Societății Națiunilor, cărora le-ar aduce o serie de restricțiuni din cele mai caracteristice:

1. Excluderea tuturor afacerilor extra-europene, pe când Covenantul este universal.

2. Obligațiunea de a ține seama de angajamentele la Locarno, ceea ce înseamnă că Franța nu va da ajutor Rusiei decât cu autorizarea Angliei și a Italiei.

„Ultima limită, cea mai caracteristică este cea a art. 3 al protocolului interpretativ, care prevede că asistența nu va funcționa decât în condițiunile care fuseseră examinate în acordul tripartit între Franța, Germania și Rusia.

„Aceasta înseamnă că pactul franco-sovietic este strict limitat în cazul unui atac care ar interesa Franța, Germania și Rusia. Este imposibil de a fi mai clar. Aceasta înseamnă a pune punetele pe i“.

D. Desiré Ferry, în **LA LIBERTE** din 13 Februarie, se pronunță categoric contra pactului:

„Alianța cu Rusia ar fi în tradiția franceză. Nimic surprinzător, la prima vedere, dacă mulți din noi ar fi ispitiți să o reînnoască, chiar tratând cu Sovietele, Rusia, însă, nu are fructarii comune cu Germania. Sprijinul militar la care ne-am putea aștepta dela dânsa este aproape nul. Noi, dimpotrivă asociând soarta noastră soartei Uniunii Sovietice, acceptăm riscuri suplimentare, ce nu pot fi înlăturate din faptul însăși al vecinătății cu Reichul. Păgubașii pactului sovietic, cert este, suntem noi. Iată de ce un prim motiv de a alunga pactul. Ceea ce ne repugnă, însă, mai ales, este că ni se propune o alianță cu o națiune a cărei regulă veșnică de conduită a fost disprețul față de legea internațională“.

EXCELSIOR din 13 Februarie scrie:

„După declarațiile făcute de d. Eden în Camera Comunelor și după expunerea d-lui Flandin în fața comisiunii de politică externă a Camerei, acuzația adusă de Germania, că pactul franco-sovietic este contrariu pactului dela Locarno, nu se mai poate susține. Guvernul german ar săvârși greșala cea mai grea pe plan juridic și politic dacă ar invoaca ratificarea pactului, spre a pretinde o modificare oarecare a regimului zonei demilitarizate a Rhenanei“.

LE FIGARO, cu aceeași dată, subliniind că astăzi „politică Rusiei Sovietice s'a retras pe o poziție strict conservatoare“, constată:

„Pozițiunea actuală a Uniunii Sovietelor nu prezintă inconveniente. Ea este în armonie cu a noastră. Pactul franco-sovietic nu înfățișează deci un pericol serios“.

L'OEUVRE, relevând repercusiunile ratificării pactului franco-sovietic în Germania, scrie:

„Discret, însă foarte ferm, d-nii Flandin și Eden au reamintit Germaniei că cele două mari democrații nu sunt de loc înșelate de politica ei și că nu înțeleg să resimtă nici pe Rhin și nici la Wilhemstrasse repercusiunile oarecum vii ale ratificării pactului dintre Franța și Uniunea Sovietelor.

„După informații care ne-au sosit din mai multe capitale, această concordanță a declarațiilor franceze și britanice a fost foarte mult remarcată“.

Presa sovietică.

IZVESTIA din 12 Februarie, după ce afirmă că guvernul francez a cerut Parlamentului să ratifice pactul de asistență mutuală franco-sovietic, în ciuda amenințărilor fățișe ale presei germane că Reichul va denunța tratatul dela Locarno, scrie:

„O atitudine nu mai puțin ostilă față de pactul franco-sovietic a fost adoptată și de partidul militar din Japonia. Ultimele evenimente petrecute la frontierele Statului Mancukuo cu Uniunea Sovietelor și cu Mongolia, sunt de sigur în legătură cu dorința partidului militar japonez de a pune la îndemâna adversarilor pactului unele forțe reacționare burgheze. Argumentul că Uniunea Sovietelor ocupă o dispoziție alarmantă în Extremul Orient nu va putea să joace același rol când va fi vorba de apărarea păcii în Occident.

„Furia de care a fost cuprins național-socialismul german ca și acțiunea partidului militar japonez, sunt cea mai bună dovadă că pactul franco-sovietic are o importanță enormă pentru consolidarea păcii generale.

„Oricât ar părea de ciudat, s'au găsit totuși chiar și în Franța, care este cea mai interesată la menținerea păcii, elemente care se pronunță contra pactului franco-sovietic de asistență mutuală. Trebuie să subliniem că declarațiile național-socialiștilor germani contra pactului franco-sovietic au influență asupra elementelor de dreapta din Franța. Argumentarea elementelor franceze de dreapta împotriva pactului este, la rândul ei, scoasă în relief în Germania și oferă un pretext mai mult imperialiștilor germani de a exercita o presiune din ce în ce mai mare asupra cerurilor politice franceze pentru a împiedeca ratificarea pactului“.

Respingând afirmația elementelor de dreapta, care pretind că inițiativa încheierii acestui pact ar aparține Uniunii Sovietice și reamintind că meritul propunerii pactului aparține lui Barthou, IZVESTIA adaugă:

„Guvernul sovietic s'a grăbit să primească propunerile lui Barthou, nu pentru că n'ar fi în stare să apere cu propriile sale forțe frontierele Uniunii Sovietice. După cum a spus seumpul nostru Stalin la al 17-lea congres al partidului și după cum a declarat și Molotov, noi ne bizuim în primul rând numai pe propriile noastre forțe și organizăm, pe baza lor, apărarea țării contra oricărui dușman. Dar dacă putem și trebuie să aparăm cu forțele noastre proprii frontiera Uniunii Sovietice, contra unui atac, nu putem să asigurăm singuri pacea. Pentru aceasta este nevoie de unirea tuturor puterilor interesate la menținerea păcii, căci numai această unire ar prezenta, pentru țările care aspiră să-și împartă lumea, un risc destul de mare pentru a le obliga să reflecteze înainte de a trece dela amenințări la acțiune. Franța și Uniunea Sovietelor nu urmăresc încercuirea vreunei puteri. Ele au invitat toate puterile să participe la organizarea păcii. Refuzul Germaniei și Poloniei de a adera la pactul de asistență mutuală a obligat Franța și Cehoslovacia să încheie independent pacte de asistență mutuală cu Uniunea Sovietelor.

„Imperialismul german atacă pactul de asistență mutuală pentru că acesta este cel mai serios demers întreprins de diplomația franceză și sovietică pentru consolidarea păcii.

„Cine se pronunță în Franța împotriva acestui pact, ajută imperialismul german în realizarea scopurilor pe care le urmărește.

„Decizia pe care o va da Camera franceză asupra pactului franco-sovietic va hotărî soarta securității colective în Europa. Numai ratificarea acestui pact va arăta celor care pregătesc războiul, că există forțe gata să apere pacea și că nu este ușor ca unirea dintre aceste forțe să fie ruptă.

„În cursul ultimului an s'a întărit pretutindeni convingerea că art. 16 al Pactului Societății Națiunilor ar fi literă moartă fără pactele de asistență mutuală. Să sperăm că Parlamentul francez va ști să înțeleagă că de hotărîrea sa va depinde securitatea Franței și a celorlalte țări care stau alături de ea“.

Presa engleză.

TIMES din 11 Februarie după ce arată într'un articol de fond care sunt părerile diverselor partide politice din Franța asupra pactului franco-sovietic, spune că din punct de vedere britanic pactul este binevenit, fiind un sprijin al sistemului colectiv, baza întregii politici externe a Angliei. Apoi adaugă:

„Interesul general pe care îl prezintă pactul rezidă mai ales în faptul că clauzele lui sunt menite să se acorde cu pactul Ligii. Dacă unele articole din pact ar fi fost mai puțin explicite, acest agreement ar fi avut aparența unui tratat tradițional și discreditat de alianță, care în condițiunile actuale ale Europei ar fi lăsat puțină îndoială în contra ei el ar fi îndreptat.

„Germania nu are dreptate să se plângă că tratatul este îndreptat contra ei deoarece în prima lui redactare el era deschis atât Germaniei cât și altor State. Ratificarea tratatului franco-rus este datorită necesității pe care o simte atât Franța cât și Rusia de a se apăra contra unei țări care recurge la o politică prin forță. În Marea Britanie aceste măsuri protective vor fi judecate, după gradul în care ele vor contribui sau nu la întărirea sistemului colectiv“.

Celelalte ziare din 11 Februarie, ca DAILY TELEGRAPH, DAILY EXPRESS și MORNING POST scot în evidență dispozițiile esențiale ale pactului, ocupându-se mai mult de atitudinea diverselor grupe politice din Franța față de pact. Singurul MORNING POST atrage atenția că Franța nu este legată prin termenii pactului să ajute Sovietele contra unei agresiuni din partea Japoniei, sau în cazul unei invazii a germanilor în Statele britanice, de cât atât cât este obligată prin pactul Societății Națiunilor. Apoi continuă:

„Tratatul a fost, într'adevăr, redactat cu multă îngrijire ca să preîntâmpine toate obiecțiunile Germaniei, cum că este în conflict cu pactul dela Locarno, și chiar cu obiecțiunile Poloniei că n'ar fi în armonie cu alianța franco-polonă din 1921, încă în vigoare. Evident că tratatul nu place nici Germaniei și nici Poloniei, aceasta din urmă obiectând că o apropiere franco-sovietică ar micșora importanța Poloniei ca aliată a Franței“.

Pactul franco-rus continuă să preocupe ziarele engleze, iar ideea că acest pact contribuie la întărirea sistemului colectiv devine tot mai pronunțată.

DAILY TELEGRAPH din 12 Februarie caracterizează tratatul astfel:

„El este un instrument politic care nici nu lărgeste, nici nu resfrânge obligațiunile puterilor semnatare ale

pactului dela Locarno. Nici nu absolvă pe membrii Ligii Națiunilor de obligațiunile luate, conform articolului 16 din Covenant. Cu toate că Germania pretinde că pactul violează pe acela dela Locarno, lucrurile stau cu totul altfel, căci prin noul pact se accelerează acțiunea Ligii, Germania contrazicând propriile sale argumente când refuză să ia parte la consolidarea păcii.

„De altfel pactul actual n'ar fi luat ființă dacă nu s'ar fi vorbit într'una de forța, de puterea și de preferința tumului în locul metodelor dela Geneva“.

MANCHESTER GUARDIAN, cu aceeași dată arată de asemenea că Pactul nu este în contrazicere cu acela dela Locarno, și găsește ca foarte interesantă reacțiunea Reichului împotriva pactului, presa germană aducând acuzații Angliei că ar fi autoarea reală a pactului franco-sovietic.

TIMES din 12 Februarie, prin corespondentul său din Berlin, semnaleză la rândul său această reacțiune, adăugând că pentru întâia dată se spune fățiș că Italia n'are altă cale deschisă decât ori să se retragă din Abisinia, ori să se aștepte până într'un an la o completă ruină financiară. Acest lucru, după părerea ziarului, este o indicație că Germania este constrânsă a vedea realitatea.

TIMES și **MANCHESTER GUARDIAN** din 13 Februarie redau impresia produsă la Varșovia de posibilitatea ratificării pactului franco-rus. Constată că presa polonă, cu unanimitate excepțională, privește cu îngrijire, chiar cu oarecare alarmare, iminenta ratificare a pactului.

„Nota dominantă, adaugă ziarele, este mai mult de tristețe decât de supărare, că Franța își complică situația și se expune fără folos turburărilor interne cauzate de comuniști“.

MANCHESTER GUARDIAN, subliniază vederile Rusiei Sovietice, care socotește că agitația Germaniei este fără rost, pactul deschizând Germaniei ușa sistemului de securitate colectivă.

DAILY TELEGRAPH din 14 Februarie este informat din Moscova:

„Atitudinea Sovietelor este mult mai optimistă în ceea ce privește perspectivele făuririi ultimelor verigi ale unui lanț de securitate colectivă. Presa insistă că pasul guvernului francez spre ratificarea pactului este un avertisment dat d-lui Hitler că orice manevră contra colaburării anglo-franco-sovietice va fi fără efect“.

OBSERVER, din 16 Februarie, anunțând amânarea ratificării pactului pentru câteva zile, scrie:

„Pactul este rezultatul inevitabil al refuzului Germaniei să participe la propunerea pentru un pact de asistență mutuală în răsăritul Europei. Plângerea Germaniei de încercuire, care a răsunit săptămâna aceasta în presa germană, este într'un sens adevărată, dar singură Germania și-a adus-o pe cap. Noul pact nu este în conflict nici cu Geneva și nici cu Locarno și este încă deschis participării Germaniei“.

Presa germană.

Ziarele germane din 11 și 12 Februarie continuă reportajele în jurul conversațiilor diplomatice dintre Europa Sud-Estică și Quai d'Orsay, menținându-și prognosticurile pesimiste în ce privește rezultatele următoare de luptă. Articolele de fond sunt consacrate iminentei ratificării a pactului franco-sovietic. Presa germană îl combate, recunoscând, însă, succesul d-lui Flandin în Camera franceză.

KÖLNISCHE ZEITUNG din 12 Februarie publică un articol de fond, intitulat „Pactul rușilor“.

După ce face istoricul tratativilor îndelungate pentru încheierea pactului oriental, preconizat de Barthou, dar amânat de Laval, ziarul scrie că psihoza securității și a „noului val de pactomanie“, intensificată de atenția acordată lui Litwinov la Londra, va aduce în Camera franceză, d-lui Flandin, pentru ratificare, atât voturile stângii, cât și ale dreptei, și adaugă:

„Pactul rușilor, desigur, nu-i decît un trunchiu al pactului oriental plănuit la început, dar având un aspect mult mai periculos decît ar fi putut avea acela. Dacă la pactul oriental — la care ar fi fost nevoie de o mare doză de naivitate — s'ar mai fi putut pretinde că putea deveni un instrument al păcii, ceea ce a devenit acum din planul inițial și a luat consistență în pactul rușilor, arată adevărată intenție a autorilor pactului oriental. Ceea ce trebuia altădată, să constituie un accesoriu la pactul oriental, anume un tratat de asistență între Uniunea Sovietică, Franța și Germania, a devenit acum partea principală, firește fără Germania, căci guvernul Reichului nu e dispus să preia o asemenea obligație de asistență ci dimpotrivă preferă unor astfel de tratate multilaterale „defensive“, tratatele de neagresiune bilaterale, adică adevăratele instrumente ale păcii.

„Prin aceasta, însă, pactul rușilor e în contradicție cu tratatul dela Locarno. Guvernul Reichului n'a pregătit de a protesta împotriva acestei acțiuni, firește, fără a avea alt succes decît o ajustare formală a pactului la statutul Societății Națiunilor și la dispozițiile de procedură pe care le-a preluat tratatul dela Locarno statutului Societății Națiunilor. Contradicția cu spiritul pactului dela Locarno rămâne, așa dar, în ființă. Nu o poate înlătura nici circumstanța că Anglia și Italia, amândouă garante ale tratatului dela Locarno, n'au vrut să recunoască vreo lezare a spiritului pactului dela Locarno prin pactul rușilor“.

KÖLNISCHE ZEITUNG și **DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG** din 14 și 15 Februarie, într'o serie de articole conchid că nu concep planul unei noi reglementări în basinul dunărean fără Germania.

Ele amintesc că pactul franco-sovietic actual n'ar fi decît reeditarea dublei alianțe din 1887 dintre Franța și Rusia țaristă, îndreptată împotriva Germaniei.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG din 16 Februarie în corespondența din Paris, intitulată interogativ: „Alianță aeriană sovietico-franceză“? și cu subtitlul: „Anexa militară a pactului Moscova-Paris“, continuă critica pactului franco-sovietic, căruia îi atribue punerea la punct a planurilor convergente militare, îndreptate împotriva Germaniei.

MÜNCHNER NEUESTE NACHRICHTEN din 16 Februarie, în articolul de fond, sub semnătura redactorului-șef dr. Giselher Wirsing, intitulat: „Drum înzăpezit al păcii“, susține că ziarul englez **THE TIMES** e sincer când crede că pactul franco-sovietic e îndreptat împotriva Germaniei.

Sub capitolul „Val de neliniște“, Wirsing declară că atitudinea Germaniei este pașnică și fermă față de neliniștele celorlalte țări interesate la ratificarea pactului franco-sovietic.

„Ratificarea pactului franco-sovietic, scrie ziarul, prin muzica ce o acompaniază a devenit preludiul unei purtări aproape isterice a anumitor oameni de Stat“.

Publicația oficioasă DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ, din 16 Februarie, precizează încă odată atitudinea Reichului față de pactul de asistență franco-sovietic.

Se subliniază din nou că, contrar unei informații publicate de agenția oficioasă franceză și după care Germania s'ar fi împăcat politicește și juridicește cu acest pact, punctul de vedere al Germaniei n'a variat în această pricină și se menține negativ.

DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ, adaugă:

„Nu numai presa sovietică și presa franceză, dar și d. Torres, raportorul ratificării pactului în Camera franceză, au constatat în mod expres, că pactul este îndreptat împotriva Germaniei. Afirmațiile, după care totul va fi sub controlul Societății Națiunilor și al puterilor garante ale acordurilor dela Locarno, că totul este în cadrul și în spiritul acestor acorduri și că garanții suficiente vor împiedeca orice abuzuri, nu devin mai exacte prin repetare. Totul se reduce la îndoiala asupra interpretării noțiunii „agresiune provocată“. Determinarea agresorului depinde de buna sau rea voință a celor două puteri aliate“.

Articolul relevă apoi că puterile contractante au facultatea să se depărteze de articolul 16 al pactului Societății Națiunilor, spre deosebire de tratatele de alianță franco-polon și franco-cehoslovac, despre care se susține că sunt la fel compatibile cu acordurile dela Locarno, ca și noul pact. Apoi continuă:

„Invitațiunea adresată Germaniei de a se alătura pactului franco-sovietic nu poate fi luată în serios, decât de acei, care își închipue că Germania ar fi cu adevărat apărată de Uniunea Sovietelor, în cazul unei agresiuni franceze la Rin.

„Din aceste motive toate rezervele și obiecțiunile germane rămân depline. Tot așa rămâne deplină răspunderea celor care au colaborat la realizarea acestui instrument diplomatic, inclusiv aceea a Marelui Britanii, garantă a acordurilor dela Locarno.

„Germania, singură atinsă de acest pact, are dreptul să se ocupe de gravele lui consecințe.

„In calitate de Stat european, Germania consideră de datorie ei să atragă atenția Europei asupra căii primejdioase pe care va fi împinsă prin politica franceză“.

Presa iugoslavă.

NOVOSTI din 11 Februarie reproduce sub titlul: „Mareșalul Tuhacevski sosește la Paris“, corespondența din Paris în care relevă că: „sosirea mareșalului sovietic este în legătură cu ratificarea pactului franco-sovietic; presa franceză — continuă ziarul — îi atribuie o mare însemnătate acestei vizite“.

Ziarul OBZOR din 12 Februarie, ocupându-se de pactul franco-sovietic, publică un articol în care relevă că: „situația Franței în legătură cu ratificarea pactului cu Sovietele, este neobișnuit de complicată“.

După ce reproduce comentariile presei franceze, ziarul își exprimă părerea că „cu toată situația politică complicată, guvernul francez va ști să obție majoritatea pentru a vota ratificarea acestui pact“.

Presa polonă.

In numărul din 12 Februarie KURJER POLSKI publică un articol în care face următoarele considerații în jurul ratificării pactului franco-sovietic:

„Opinia publică polonă încă dela început a privit în

mod critic și cu neîncredere aceste tratative referitoare la acordul franco-sovietic și, și-a păstrat aceste impresii până în ziua de azi — și aceasta atât din punctul de vedere francez, pentru binele aliatei noastre Franța — cât și mai înainte de toate, din punctul de vedere al intereselor Poloniei. Căci nu este în interesul Poloniei ca alianța franco-sovietică în care nu intră Polonia să aibă o politică externă proprie în Europa Centrală, — atât de strâns legată de Polonia — politică nearmonizându-se sau putând să nu se armonizeze cu interesele Poloniei. Ea este în interesul Poloniei ca alianța cu Sovietele să fie considerată în Franța drept egală cu alianța cu Polonia și că acea parte a opiniei publice franceze mai puțin inițiată și mai puțin pregătită politic să nu se obișnuiască a disprețui însemnătatea Poloniei pentru Franța prin faptul că Franța are un aliat în Soviete. În sfârșit este contrar intereselor Poloniei, ca din cauza încheierii acestei alianțe să se ajungă la slăbirea legăturilor de prietenie ce unesc Franța cu Polonia — și tocmai în atmosfera creată de această alianță, cu ușurință s'ar putea întâmpla acest lucru. De aceea opinia publică polonă urmărește chestiunea ratificării acordului sovieto-francez și așteaptă consecințele acesteia“.

POLSKA ZBROJNA, cu aceeași dată, relevă obiecțiunile aduse de o parte a opiniei publice franceze împotriva acestui pact:

„Opinia publică franceză se întreabă — pe drept cuvânt — împotriva cui vor servi înarmările și fortificațiile sovietice? U. R. S. S. doar nu are frontiere comune cu Germania? „

„Oare capitalurile acordate Rusiei de către aliata Poloniei urmează să fie întrebuințate la fortificarea frontierelor Rusiei Sovietice dintre Polonia? „

„In ceea ce ne privește, încheie Polska Zbrojna, noi suntem în chestiunea aceasta dincolo de sfera unei participări directe la deciziile aliatei noastre. Pactul în chestiune nu conține niciun fel de angajamente care să ne privească. Il considerăm din punctul de vedere al profunde prietenii ce o avem pentru Franța și din acest punct de vedere apreciem chestiunea eficacității și utilității acestui acord“.

WARSZAWSKI DZIENNIK NARODOWY din 17 Februarie, arătând, în articolul său „Pactul franco-sovietic“, că acest pact are ca scop înlocuirea Poloniei prin Rusia, în sistemul politic al Europei, relevă că baza pentru echilibrul politic în Europa trebuie să fie tocmai colaborarea Poloniei cu Rusia.

Ziarul își exprimă convingerea că experiența va arăta că încercările de a forma un nou sistem de securitate în Europa, nu sunt bazate pe realitate și atunci se va ajunge la concluzia că adevărata bază pentru echilibrul în Europa Orientală sunt bunele relațiuni între Polonia și Rusia, iar nu ațâțarea acestor State unul împotriva celuilalt.

CZAS din 13 Februarie, după ce face, în articolul său intitulat „Ce valoare reprezintă pactul franco-sovietic“, un scurt istoric al relațiunilor franco-ruse din timpurile lui Napoleon și până astăzi, relevă că pactul franco-sovietic aduce Rusiei foloase evidente, mai ales pentru că întărește poziția ei față de Japonia, iar pentru Franța are în cel mai fericit caz numai un efect moral și acesta îndoielnic.

Privind pactul franco-sovietic din punctul de vedere al intereselor polone, ziarul scrie:

„Polonia, fiind pe terenul internațional un factor decisiv al păcii și având încredere în sistemul garanției securității colective bazată pe Liga Națiunilor, dorește numai ca intențiunile și tendințele ei să fie înțelese și exact prețuite; crede de asemenea că mult mai bine este a strânge legăturile deja existente și a întări mijloacele de acțiune deja determinate, decât a construi instrumente noi, a căror eficacitate este problematică“.

KURJER WARSZAWSKI din 14 Februarie publică un articol intitulat „Franța și Sovietele“, în care serie următoarele:

„Se poate spune că chestiunea încheierii pactului cu Rusia a fost cercetată de Franța din toate laturile.

„I s'au luat toate aparențele alianței vechi din 1914. A fost în mod excelent conformată Pactului Ligii Națiunilor, precum și literei și spiritului Pactului dela Lomcarno“.

Ziarul, relevând atitudinea favorabilă a Angliei față de pactul franco-sovietic, scrie mai departe:

„Pactul franco-sovietic este, precum se spune, „deschis“. Aceasta înseamnă că pot adera la el și alți membri.

„De exemplu: nu începe nicio îndoială că dacă Polonia ar vrea să semneze acest pact, Parisul ar fi mai liniștit, iar Moscova ar simți o satisfacție pacifică.

„Semnării pactului de către Polonia nu-i stă nimic în cale, deoarece el este încheiat în cadrele Ligii Națiunilor, iar Franța este o țară însuflețită de cultul păcii, la fel ca și Anglia, care sprijină acest Pact. Asemenea contractanți pot fi urmați până la sfârșitul lumii de orice țară, care are nevoie de pace în numele celor mai vitale interese ale ei“.

Presa evrească din străinătate.

Cotidianul PARISER HAINT, cu data de 16 Februarie, scrie:

„Parlamentul francez se ocupă, în sfârșit, de pactul franco-sovietic, semnat de Laval, încă acum nouă luni, dar care n'a fost ratificat până azi. După cum se știe acest pact conține 5 articole, care stabilesc un ajutor mutual, între aceste două țări, în caz de agresiune din partea unei puteri străine.

„Se face acum multă vâlvă în jurul acestei ratificări. Partidele de dreapta atacă, în mod inverșunat, pactul, din cauza dușmăniei lor față de bolșevism și închid ochii în fața primejdiei pe care o prezintă înarmările excesive ale Germaniei.

„Firește că, și dintre cei de dreapta, nu lipsese oameni care înțeleg importanța atașării la un sistem de apărare, cu participarea Rusiei Sovietice și a Micii Înțelegeri, și că această apropiere cu Sovietele este o cheazășie pentru securitatea Franței și păcii europene.

„Dar și în cercurile de stânga se remarcă încă oarecare ezitare. Se exprimă îndoiala în utilitatea pactelor războinice, care, mai mult decât să evite o presiune, contribuie la deslănțuirea ostilităților.

„Se pare însă că aceste îndoeli nu sunt îndreptățite, căci înțelegerea franco-sovietică este în concordanță deplină cu pactul Ligii Națiunilor și cu spiritul dela Lomcarno, și nu va fi realizat decât în acest spirit de pace între popoare.

„Este mai mult ca sigur că partidul socialist va sprijini ratificarea și succesul guvernului francez este de acum asigurat. Acest pact realizat va însemna cea mai de seamă armă în contra deslănțuirii național-socialismului agresiv“.

SITUAȚIA POLITICĂ DIN EXTREMUL ORIENT

Presa engleză.

DAILY EXPRESS din 11 Februarie redă știrea primită din Tokio, că la Ministerul de Externe Japonez s'a arătat hotărît că Japonia are nevoie de noi colonii pentru procurarea materialului brut. Japonia împarte națiunile în trei clase:

1. Cele mulțumite cu situația actuală.
2. Cele incapabile de a exploata resursele ce posedă.
3. Cele care au o vitalitate abondentă, dar lipsă de resurse naturale.

De unde deducem că:

„Această declarație energetică este probabil calculată să stabilească pretențiile japoneze față de țările cu posesiuni coloniale mai mari și mai bogate; având și dublul scop de a justifica expansiunea Japoniei în Asia, precum și a da greutate argumentelor expuse pentru un acces mai liber al mărfurilor japoneze pe piețele engleze“.

În legătură cu aceasta, ziarul mai arată că între Japonia și Rusia există o încordare de raporturi, din cauza refuzului Sovietelor de a recunoaște Manciuokuo ca Stat independent, dar după impresia care domnește la Peking, nu crede că se va ajunge la un războiu într'un viitor apropiat.

DAILY EXPRESS din 12 Februarie publică conținutul unei depeși din Horbin, din care reiese că guver-

nul Manciuurian a remis consulului general sovietic o notă, cerând satisfacție pentru incidentele recente de frontieră, acuzând Moscova de activitate subversivă în noul Stat Chinez. Cu această ocazie se repetă cu energie cererea pentru o demarcare rapidă și finală a frontierei.

DAILY HERALD din 14 Februarie scrie că reprezentantul Ministerului de Externe din Hainking, capitala Statului Manciuokuo, a declarat că bombardarea trupelor Manciuokuo-Japoneze, de două aeroplane Sovietice, este egală cu un act de războiu fără o declarație formală; iar seriozitatea incidentului va face ca guvernul să ia contra-măsurile necesare.

Ziarul crede însă că aeroplanele au fost mongole, iar japonezii caută să arunce vina asupra Sovietelor.

DAILY MAIL din 14 Februarie redă aceeași știre, adăugând că japonezii sunt convingși că aeroplanele au fost sovietice și în consecință au ordonat ca escadrila aeriană dela Tsitsibor să stea gata de acțiune.

Constată mai departe că în cercurile diplomatice din Londra se crede că incidentul va putea fi soluționat în mod pașnic, mai ales că orice operațiuni militare vor trebui întrerupte în Aprilie, din cauza moiniei, când trupele nu vor mai putea fi deplasate de cât cu foarte mari greutateți.

OBSERVER din 16 Februarie, sub titlul „Încăierarea din extremul Orient“, publică din Moscova știrea că acolo predomină credința în cercurile oficiale că Japonia nu va intra în momentul de față într'un războiu cu Rusia.

Relativ la incidentul de frontieră, relatat de presa mondială, autoritățile sovietice refuză a-i acorda destulă seriozitate, insistând că nu-i altceva de cât una din seria de înscenări provocatoare din partea japonezilor sub presiunea aliaților lor nazisti, ca un ultim mijloc de a influența opinia publică franceză contra ratificării pactului franco-sovietic.

MANCHESTER GUARDIAN din 11 Februarie este informat din Washington, că senatorul Pittman a ținut un discurs înflăcărat în Senatul American, contra Japoniei, cerând ca Statele-Unite să-și apere drepturile cu forțe suficiente navale și aeriene, de oarece Japonia are intenția să împiedice comerțul american în China, chiar dacă va fi necesar să întrebuițeze forța pentru a-și ajunge scopul.

Ziarul redă aproape în întregime discursul senatorului Pittman, subliniind părțile esențiale și scoțând în evidență cuvintele d-lui Pittman, prin care arată că cucerirea Manciuriei de către japonezi a fost o violare a Convențului Ligii Națiunilor, a pactului Kellogg și a pactului celor nouă puteri.

DAILY EXPRESS, cu aceeași dată, precum și **DAILY HERALD** relatează același fapt, adăugând că senatorul Pittman a fost susținut în atacul său contra Japoniei de senatorul Lewis, care a făcut aluzie la o alianță ruso-japoneză, pentru stăpânirea Asiei în detrimentul intereselor americane.

TIMES din 11 Februarie, după ce arată cele expuse și de celelalte ziare, încheie cu următoarele:

„Nu începe îndoială că ziua de azi a fost într'adins aleasă pentru a ține acest discurs. Poimâine, comitetul în fruntea căruia este senatorul Pittman, va raporta probabil Senatului o rezoluție pentru extinderea pe un an a actualei legislații asupra neutralității. Ceea ce senatorul a spus azi despre Japonia, dă o idee despre multe lucruri care trebuie să se fi petrecut în camera de consultare a comitetului în ultimele săptămâni“.

TIMES din 12 Februarie revine cu amănunte, privitor la discursul senatorului Pittman, spunând că d. Cordele Hull, ministrul de externe al Statelor-Unite, a declarat că deși discursul a fost făcut fără ca d-sa să fi fost consultat, totuși nu-l desaproabă, de oarece nu vede niciun motiv pentru a face acest lucru. Pe de altă parte ambasadorul Japoniei a repetat că ideea unui războiu între Japonia și Statele-Unite este de necrezut, și că Japonia nu numai că nu are intenția de a închide porțile Chinei, dar nu are nici puterea de a o face.

Din toate acestea, precum și din comentariile ziarelor americane, **TIMES** deduce că declarațiile senatorului Pittman sunt interpretate în sensul că denunță orice politică de neutralitate care silește Statele-Unite de a nu face distincție între un Stat agrar și o țară care este victima unei agresiuni bine definite.

„Ceea ce însemnează, încheie ziarul, că nu se va su-pune Senatului nici un raport favorabil pentru o legislație care ar căuta să împiedice o atare distincție“.

Presa sovietică.

Intr'un articol de fond, intitulat „Privire asupra situației internaționale“, ziarul **PRAVDA** din Moscova, cu data de 10 Februarie, examinează situația internațională dela începutul lunii curente, spunând următoarele:

„La 1 Februarie a. e. armata japo-manciuriană a

încercat să treacă granița ce desparte Manciuria de Rusia Sovietică, dar a fost respinsă de grănicerii sovietici.

„In toate felurile a încercat comandantul armatei, generalul Minami, să desmintă caracterul de agresiune al acestui incident, trebuind până în cele din urmă să recunoască faptul trecerii armatei sale pe teritoriul sovietic.

„Și din nenorocire, astfel de incursiuni se întâmplă mereu. La granița republicii Mongole, provocările japoneze nu mai încetează, făcându-ne să înțelegem că spiritul japonez de opresiune imperialistă nu a scăzut, ci din contră se desvoltă din ce în ce mai mult.

„Evenimentele din ultimul timp au confirmat cele spuse de tovarășul Molotov la întrunirea sesiunii Comitetului Central. „Nu degeaba țările agresoare, Japonia și Germania, au părăsit Societatea Națiunilor, spre a putea mai ușor aduce la îndeplinire planurile lor războinice“.

„Intr'adevăr, la 4 Ianuarie 1936 se semnează între Japonia și Germania o nouă convenție militară. Inițiativa înțelegerii provine dela Hitler. Polonia, Ungaria și Finlanda iau într'o măsură oarecare parte la această înțelegere.

„Londra învederează chiar o înțelegere de asistență mutuală între Germania și Japonia, Germania și Ungaria și Germania și Italia.

„Fascismul german contribuie la crearea bazei războiului chimic în Japonia, iar exportul materialelor și mașinelor de războiu din Germania în Japonia iau un avânt necunoscut până acum.

„Scopul ambelor țări este clar: ele caută să intimideze prin blocul lor agresiv imperialist acele țări pașnice, care sunt interesate la menținerea păcii și a liniștii în Europa.

„De aceea ultimele evenimente au trezit neliniște în toate țările. Chiar și Anglia, a cărei politică externă pare foarte neclară, începe să înțeleagă necesitatea colaborării cu Uniunea Sovietică.

„Pe de altă parte în Franța, guvernul Sarraut a decis să grăbească ratificarea pactului de asistență mutuală franco-sovietic, pentru întărirea securității în Europa Centrală.

„O colaborare strânsă a partizaniilor păcii — acesta este răspunsul necesar activității crescânde a agresorilor“.

Intr'un articol de fond **IZVESTIA** din 11 Februarie afirmă că presa japoneză răspândește în întreaga lume știri alarmante în sensul că un războiu este pe cale să se deslănțue într'un timp scurt în Extremul Orient. Exprimând nedumerirea că nici autoritățile militare, nici guvernul japonez nu caută să desmintă aceste știri, care, — după părerea ziarului **IZVESTIA**, — constituind un secret militar, logic ar fi fost ca să fie ascunse, autorul articolului dă acestui fapt următoarea explicație:

„Nu suntem de loc dispuși să diminuăm agresivitatea japonezilor în Extremul Orient. Totuși, credem că în dosul acestor știri de provocare, protejate cu atâta tăle, de către autoritățile japoneze, se ascunde, afară de încercarea de a camufla realitatea stărilor interne, cu totul altele. Astăzi, la Camera franceză încep discuțiunile în jurul ratificării pactului franco-sovietic de asistență mutuală. Prin acest pact se urmărește consolidarea sistemului de securitate colectivă în Europa. In același timp însă în Europa sunt unele guverne care se arată extrem de nemulțumite de această împrejurare. Autoritățile japoneze, încurajând, fie pentru a satisface anumi-

tele rugăminți, fie din proprie inițiativă, vorbările presei lor, aduc prin aceasta un serviciu sui-generis de prietenie guvernelor care urmăresc eșecul pactului franco-sovietic. Publicând știri alarmante, autoritățile japoneze încearcă să influențeze pe această cale asupra deputaților din Camera franceză, intimidându-i prin spectrul războiului în Extremul Orient.

„Aceasta pentru amicii din Europa. În același timp, autoritățile japoneze arătând atâta indulgență față de cei care le destăinuiesc tainele militare, vor să-și servească propriile interese. Peste vreo zece zile vor avea loc în Japonia alegeri parlamentare. Alegătorul japonez este intimidat cu primejdia războiului și silit să voteze pe acei care urmăresc exclusiv înarmarea țării. Iar militarii, odată fiind aleși, se vor îngriji de restul.

„Zadarnice vă sunt silințele, domnilor. Sunteți demascați!“, exclamă în încheiere, autorul articolului.

Presa franceză.

LE TEMPS din 16 Februarie, examinând, sub titlul „Rusia și Japonia“, încordarea relațiilor între Tokio și Moscova, în legătură cu menținerea păcii în Extremul Orient, scrie:

„Uniunea Sovietică are cel mai mare interes să evite un războiu direct cu Japonia, războiu care ar fi o încercare primejdioasă pentru regim.

„De partea ei Japonia nu poate nutri, în mod serios, intenția de a deslănțui un conflict armat pe continentul asiatic, când are de luptat cu atâtea greutăți de ordin financiar și economic și atunci când trebuie să-și consacre toate eforturile consolidării noii situații pe care a creat-o în Manchuria și în Nordul Chinei. Totul ne face a crede că tensiunea actuală ruso-japoneză nu va degenera în dușmănie declarată“.

PROBLEME EUROPENE

RAPORTURILE ECONOMICE IN EUROPA CENTRALĂ

Cu data de 14 Februarie, PESTER LLOYD se ocupă de conferința ținută de d. Arthur Székely, despre raporturile economice ale Statelor din Europa Centrală. Conferențiarul ajunge la următoarea concluzie:

„Realizarea apropierei economice a Statelor dunărene, reclamă multă prevenire din toate părțile. Reclamă restabilirea încrederii internaționale, stabilizarea valurilor și cristalizarea unei atmosfere politice mai amicale între Statele dunărene, a cărei condițiune prealabilă este respectarea drepturilor minoritare stabilite în tratatele de pace.

„Dat fiind, situația de astăzi, în care traficul Ungariei cu Cehoslovacia, România, Iugoslavia și Italia, este întemeiat pe sistemul complicat al compensațiilor de mărfuri și în parte pe compensațiile de devize, trebuie să ne mulțumim deocamdată cu pretenții mai modeste. Corespunzător actualei situațiuni, restabilirea unui trafic liber de compensațiuni, contingente etc., ar însemna un mare progres și în orice caz un prim pas în direcția cooperării economice a Statelor dunărene“.

VIZITA D-LUI VAN ZEELAND LA PARIS

Ziarele din 16 Februarie subliniază că atât d. Van Zeeland cât și d. Flandin și-au exprimat satisfacția pentru rezultatele obținute în cursul întrevederii lor. Conversațiile nu s'au mărginit la chestiunile franco-belgiene, ci au examinat și problemele de politică internațională.

LE MATIN, scrie:

„D. Van Zeeland a arătat d-lui Flandin motivele im- perioase care au determinat guvernul belgian să ceară Parlamentului votarea legii pentru întărirea apărării naționale. Anumite critici au fost ridicate, în Belgia, asupra întinderii acordului militar franco-belgian din 1920. Este bine să se reamintească că acest acord nu angajează Belgia pe planul politic. Belgia nu este cu adevă-

vărat legată de Franța, decât prin pactul Societății Naționale și tratatului din Locarno“.

In ziarul ECHO DE PARIS, d. Pertinax, constată:

„Este bine că d-nii Van Zeeland și Flandin s'au grăbit să lichideze litigiile minime care, din cauza persistenței lor, au întunecat relațiile franco-belgiene. Dar chestiunea care a dominat în întrevederea de ieri, a fost aceea a zonei demilitarizate pe Rhin. Poporul belgian se alarmează de pregătirile de războiu, făcute de al treilea Reich, care nu mai respectă articolele 42 și 43 ale tratatului din Versailles, temelia pactului dela Locarno. Olanda împărtășește, de altfel, pe deplin, temerile Belgiei.

„Să nu uităm că zona demilitarizată a Rhinului se oprește la granița Olandei și că invazia acestei țări n'ar trece lașă în mod automat garanția britanică. Atâtea cauze de îngrijorări.

„Ce vom face noi dacă, precum mulți o prevăd, suntem puși în fața unei noi repudieri unilaterale a tratatului dela Versailles, dacă cel de al III-lea Reich se debarasează de ultima restricțiune care mai subsistă în exercițiul suveranității sale“.

Ziarul L'OEUVRE, scrie:

„D. Flandin a făcut d-lui Van Zeeland un expozen asupra schimbului de note diplomatice dintre Paris și Berlin asupra pactului franco-sovietic. Parisul și Bruxelles-ul vor aștepta pentru a vedea ce va face Reichul. În cazul când acesta ar remite un protest în legătură cu pactul franco-sovietic, unul din primele răspunsuri ar fi să i se propună ca Curtea Internațională din Haga să examineze punctul de vedere juridic al chestiunii. După aceea, se va răspunde, eventual, printr'o notă.

„În afară de aceasta, se vor studia modalitățile și măsurile care ar urma să fie aplicate în cazul când Germania ar reacționa mai energic. În general, se crede, însă, că ea se va mărgini la un protest verbal“.

LE TEMPS, comentând vizita la Paris a d-lui Van Zeeland prim-ministru al Belgiei și a d-lui Bech, șef al guvernului din Luxemburg, scrie:

„Atât Belgia cât și Luxemburgul sunt hotărâte să se

apere împotriva oricărei agresiuni. Această apărare nu se poate concepe decât în strânsă cooperare cu forțele franceze și britanice. Aceasta este de altfel justificarea acordului defensiv franco-belgian din 1920, care nu este altceva, de când a intervenit tratatul dela Locarno, decât un acord de execuție a obligațiilor reciproce de asistență mutuală“.

D. Marcel Pays în EXCELSIOR, enumeră chestiunile dezbătute în întrevederile Flandin-Van Zeeland și relevă faptul că aceste întrevederi au confirmat deplina solidaritate politică franco-belgiană, colaborare în vederea soluționării dificultăților economice dintre cele două țări.

Autorul articolului menționează apoi întrevederea dintre d-nii Van Zeeland și Georges Bonnet, cu ocazia căreia Ministerul de Comerț Francez a început negocierile economice cu șeful guvernului belgian, mai ales în ceea ce privește crearea unei zone de frontieră între Franța și Belgia.

LE PETIT JOURNAL scrie că din punct de vedere politic, ratificarea iminentă a pactului franco-sovietic și campania dusă în Germania în contra tratatului dela Locarno și zonei demilitarizată, au constituit principiul conversațiilor Flandin-Van Zeeland, cu atât mai mult cu cât în ultimul timp, acordul militar franco-belgian în 1920 a făcut obiectul unor atacuri violente în cercurile flamande extremiste.

ANIVERSAREA ÎNTELEGERII BALCANICE

In numărul din 11 Februarie, sub titlul „Doi ani de Înțelegere Balcanică“, LE MESSENGER D'ATHENES scrie:

„In ziua de 9 Februarie s'au încheiat doi ani de Înțelegere Balcanică. Este suficient ca să apreciem valoarea actului semnat la Atena. De altfel condițiile în care se găsește actualmente Europa pun în evidență acest fapt.

„Evident, aceasta nu însemnează că Peninsula Balcanică nu riscă să sufere repercusiunile evenimentelor care se produc în afara ei. Însemnează numai că Balcanicii, altădată atât de ponegriți, au încetat de a merita reputația rea care li se făcuse, puțin din vina lor și mult din cauza intervențiilor care înteteau și exploatau discordiile între ei. Faimosul „punct nevralgic“ s'a deplasat. El se găsește în toate părțile mai mult decât în Balcani.

„Acest punct nevralgic a fost deplasat din voința unită a celor patru State care formează Înțelegerea Balcanică.

„După întrunirea Consiliului Înțelegerii la București, s'a publicat o notă care spunea: „Consiliul a început prin a examina amănunțit situația generală a Europei, și a constatat cu satisfacție că situația în Balcani nu era de natură să dea loc la preocupări atât din punct de vedere al menținerii păcii cât și din acel al relațiilor de bună vecinătate în această parte a Europei“.

„Aceste constatări n'au pierdut din prețul lor. Și totuși, cele opt luni care s'au scurs dela întrunirea Consiliului Înțelegerii Balcanice, sunt cele mai neliniștitoare pe care Europa le-a străbătut dela războiul mondial încoace. Pericolul plutește în jurul Balcanilor, dar cele patru State formează un front comun, cot la cot. Înțelegerea Balcanică este de sigur un acord regional, o excelentă organizație de securitate colectivă, departe de orice gând de agresiune, dar în măsură să opună unei agresiuni o puternică barieră.

„Ea a întâmpinat la început multe împotriviri. Ea le-a împrăștiat demonstrându-și utilitatea. Este greu de aci înainte să concepem o Europă pașnică fără existența înțelegerii Balcanice. Acești doi ani i-au dovedit soliditatea și au desființat bănuielele că există în Grecia partide ostile pactului. Au fost discuțiuni, de sigur. Discuțiuni care s'au născut din cauza relațiilor partidelor politice, au luat o formă mai gravă decât ar fi trebuit. Dar în fapt, controversa nu era asupra fondului ci asupra modalităților de aplicare. Totuși, la sfârșit, toate partidele s'au găsit de acord. Declarațiile repetate ale șefului partidului liberal sunt formale. Chestiunile interne n'au influențat asupra politicii externe a Greciei. Și una din bazele acestei politici este armonia, cooperarea cu celelalte popoare ale Peninsulei“.

RELAȚIILE ANGLO-SOVIETICE

Ziarul VREME din 15 Februarie publică sub titlul „Anglia și Rusia Sovietică“, un articol în care relevă că „vechiul antagonism dintre Anglia și Rusia Sovietică s'a transformat într'o prietenască strângere de mână, ceea ce poate fi luată drept semnul începerii unei noi perioade în raporturile ruso-britanice.

„Sunt cunoscute relațiunile dintre cele două țări, din momentul când bolșevicii au pus mâna pe conducerea Rusiei, iar astăzi ar fi necesar să se știe cărui fapt se datorește această schimbare.

„Identitatea intereselor din Extremul Orient, precum și pericolul ce-l prezintă progresele Japoniei, fiind o amenințare serioasă nu numai pentru India, ci și pentru Australia, au adus la cunoscuta apropiere pusă la cale de d. Eden.

„Această identitate a intereselor din Extremul Orient a coineis cu marile probleme ce frământă Europa.

„Printre altele este înarmarea Germaniei, care firește a fost de natură a provoca o reacțiune din partea Statelor care s'au simțit direct amenințate în securitatea lor.

„Inșă frământările și nesiguranța pentru soarta Europei n'au fost nicăieri așa de abundente ca în Anglia.

„Oare Societatea Națiunilor este îndeajuns asigurată împotriva acestei noi amenințări? Opinia publică engleză s'a arătat foarte sceptică față de această problemă, precum și față de toate promisiunile Germaniei.

„Pactul franco-sovietic, care n'a avut de loc darul să liniștească opinia publică engleză, a provocat în cercurile politice engleze o nouă neîncredere, al cărei rezultat a fost încheierea pactului naval dintre Londra și Berlin, fără participarea Franței.

„Odată însă cu mărirea forței militare germane, au început să crească și ambițiile ei și prin aceasta se poate explica faptul că Anglia, care anul trecut n'a fost de loc încântată de încheierea pactului franco-sovietic, întâmpină acum ratificarea acestui pact cu o binevoitoare aprobare.

„Intr'adevăr, presa engleză, în afară de mici excepții, salută cu multă simpatie astăzi ratificarea acestui pact“.

POLITICA EXTERNĂ A POLONIEI

Ziarul POLITICA din Belgrad cu data de 13 Februarie publică sub titlul „Europa așteaptă o nouă propunere polonă“, un lung articol semnat de d. Jiv. Balugjici, în care evidențiază interesul cu care a urmărit și urmărește Polonia întrevederile diplomatice dela Londra și

Paris, întrevederi în care Polonia este interesată din cauza situației sale geografice, precum și din cauza întrevederilor politice.

„Se știe — scrie ziarul — că Polonia a refuzat să ia parte la încheierea unui pact oriental, din cauză că ea n'a vrut ca teritoriul său să servească drept cale de trecere pentru armatele străine.

„Astăzi redeșteptarea imperialismului german o face să schimbe directiva sa politică de până acum.

„In ultimul său expozeu, d. Beek a exprimat dorința de a colabora cu Statele care doresc sincer colaborarea.

„Desigur, conchide ziarul, că tratativele diplomatice dela Paris și Londra vor avea o influență asupra raporturilor Poloniei cu Reichul.

„Lumea așteaptă ca Polonia să adere la formarea pactului colectiv de securitate, dacă ea vrea să evite tot ce este în legătură cu tendințele imperialiste“.

WARSZAWSKI DZINNIK NARODOWY, sub titlul „Avertisment“, din 11 Februarie, scrie:

„Mașina politicii polonă-germană, bine pusă la punct și unsă de Cancelarul Hitler și de ministrul Beek, a început în ultimul timp să se poticenească și să scârțâie.

„Chestiunea danzigheză care a fost, nu de mult timp, examinată de Consiliul Societății Națiunilor, în urma plângerii opoziției, a fost de asemenea o scârțâietură. A doua, cunoscuta cuvântare a dr. Schacht în care acesta și-a exprimat pe față speranța că Silezia polonă se va realipi la Reich în timpul cel mai apropiat. În sfârșit a treia, refuzul achitării sumelor pentru transitul german prin Pomerania.

„Toate aceste trei evenimente privesc problemele principale ale politicii noastre și formează chestiuni de bază în raporturile polono-germane. De aceea modul în care Germania interpretează aceste chestiuni, trebuie considerat ca un avertisment și trebuie să constatăm că împotriva tuturor asigurărilor oficiale, Germania nu și-a schimbat metodele și nu și-a uitat de nimic.

„Cunoașterea acestui fapt este de o deosebită importanță pentru politica polonă.

„Diplomația noastră având ca bază — de altfel foarte îndreptățită — neatârarea politicii polone, n'a știut să împace acest principiu cu necesitatea de a activa, în timp și spațiu, conform împrejurărilor. Din această cauză toate schimbările care se produc în sistemul european, au loc în genere fără colaborarea noastră sau limitându-se din parte-ne la gesturi fără importanță.

„In ultimii ani au crescut, la granițele noastre din răsărit și apus, două puternice militarisme, care au devenit factori importanți în politica europeană, influențând și întregul ei sistem politic. În fața acestei situații schimbate, situații în care Rusia, grație sistemului de alianțe încheiate care permit trecerea armatelor ei pe teritorii străine, și-a extins sfera de influențe până în apus, iar Germania își organizează politica în Europa Centrală, Polonia rămâne cu totul pasivă.

„Independența politicii polone, este fără îndoială o axiomă pentru oricare polon. Independența însă se reliefează prin acțiune. Așteptăm de mult timp în zadar o astfel de acțiune din partea diplomației polone.

„Intre Germania și Rusia și dela Marea Baltică până la Marea Neagră, sunt așezate o mulțime de țări mai mici. Aceste țări se uită, firește, cu neîncredere atât spre apus cât și spre răsărit. În mijlocul lor cea mai mare și

mai puternică, cu cele mai mari posibilități de dezvoltare este Polonia. Ce am făcut noi pentru a atrage în orbita noastră aceste țări, spre a le organiza puternic și a le lega de noi prin acorduri și alianțe?

„Aici este doar terenul firesc și istoric al sistemului nostru politic în Europa și baza independenței noastre politice în afară.

„Sprijinindu-ne puternic pe alianța cu Franța, am fi putut arăta ce putem, pe acest teren, dacă am fi izbutit să câștigăm încrederea morală și politică a acestor State și dacă am fi găsit metoda politică proprie de a activa în această direcție.

„Astăzi, din nenorocire, vedem acolo diferite grupări dela Mica Înțelegere până la Înțelegerea Balcanică inclusiv, vedem munca și eforturile multor țări, observăm influența Răsăritului și a Apusului, nu putem întâlni însă politica consecventă și precisă a Poloniei.

„In Europa vor avea loc mari evenimente. Cine știe dacă nu vor surveni schimbări.

„Trebuie să rupem cu pasivitatea noastră, care în Europa este numită politica misterioasă a Poloniei, și pe care noi suntem gata să o numim: lipsa unei politici.

„Trebuie să organizăm politica noastră independentă și s'o înglobăm, îndemânatice, în sistemul politic european. Din apus, ne-a venit deja un avertisment“.

ANGLIA ȘI SITUAȚIA DIN BAZINUL DUNĂREAN

GAZETA POLSKA din 16 Februarie publică sub titlul „Diplomația în mișcare“, un articol semnat de corespondentul său special din Londra, d. Florian Sokolow, în care relevă că destinul Austriei, care — independent de tendințele ei republicane sau monarhiste — se bucura întotdeauna de simpatia engleze, nu ar interesa prea mult pe Anglia, dacă nu ar fi legat de întregul sistem de stabilizare a păcii pe Dunăre.

„In ceea ce privește Italia — scrie ziarul — un conflict între ea și Anglia devine din ce în ce mai puțin probabil, iar pretențiunile africane ale Italiei vor fi satisfăcute în parte, în schimbul sprijinului Italiei în chestiunea securității pe Dunăre.

„Oricum ar fi — încheie ziarul articolul său — Anglia, având asigurat ajutorul din partea Franței și a altor State mediteraneene, poate aștepta în liniște desfășurarea situației internaționale chiar în cazul unui conflict cu Italia“.

MAREA BRITANIE ȘI GERMANIA

Ziarul polon KURJER PORANNY din 12 Februarie relevă în articolul său intitulat „Nu există un compromis, dacă este vorba de colonii“, că Anglia nu se înarmează pentru apărarea securității colective bazate pe Liga Națiunilor, ci numai din cauza pericolului german.

Intre altele, ziarul scrie:

„Dacă între Anglia și Germania ar izbucni un conflict deschis, un compromis ar fi posibil în toate chestiunile, în afară de chestiunea coloniilor.

„Deci, dacă Germania va persista cerând restituirea coloniilor, atunci se poate spune că „focul se apropie de butoiul cu pulbere“.

VIZITA D^{LEI} GOERING ÎN POLONIA

In numărul din 13 Februarie **ROBOTNIK** *serie:*

„In același timp în care demnitarii celui de al treilea Reich vin în Polonia la vânătoare diplomatică, la Paris se află primul-ministru al Cehoslovaciei, dr. Hodza. Vizita sa, încheie seria conferințelor dela Londra și Paris... al căror rezultat este deocamdată acesta: s'a câștigat în principiu toate Statele Europei Centrale și Răsăritene, cu excepția Poloniei și Ungariei, pentru „blocul securității”, pentru blocul de apărare contra Germaniei hitleriste. Primele rezultate concrete ale negocierilor londoneze și pariziene vor fi ratificarea pactului franco-sovietic de asistență mutuală, cum și încheierea aceluiași pact între România și Rusia. Același fel de pact există deja între Rusia și Cehoslovacia.

„Că o astfel de politică „independentă” a Poloniei nu poate fi pe placul celor doi aliați (Franța și România), nu e nevoie să mai vorbim.

„Dar, vrem să accentuăm aici o altă parte a problemei polono-germane. Am scris deja cândva, că politica externă hitleristă nu are o linie consecventă, că ne aruncă dintr'o direcție într'alta, că e convulsivă și nu i se poate ghici linia în viitor.

„Acest lucru se adevărește acum din plin. Până în ultimul timp, cursul oarecum oficial al politicii hitleriste a fost cursul oriental, cursul anti-sovietic. In această fază cade pactul polono-german de acum doi ani.

„Acum Germania hitleristă, cu ajutorul presei, duce o campanie îndârjită pentru colonii...

„Hitlerismul, părăsind deocamdată orientarea anti-sovietică, înseamnă că a renunțat și la colaborarea cu Japonia contra Rusiei.

„Dacă pactul polono-german a fost până acum rău văzut de către Franța și Rusia, iar de către Anglia cu indiferență, în prezent — față de înăsprirea raporturilor anglo-germane în cel mai sensibil punct al Angliei — acest pact nu-i convine nici Angliei, iar raporturile Poloniei cu Anglia, pe care pune mare bază și partidul dela guvern („ranacja”), nu se vor putea aranja așa cum dorește ambele părți.

„Acum doi ani, față de cursul anti-sovietic al hitlerismului, Polonia mai putea să-și îndreptățească noul său curs față de Germania, zicând, că față de posibilitatea unui războiu între Germania și Rusia, Polonia trebuie să se asigure din partea Germaniei. Nu împărtășim acest argument, însă se putea invoca un astfel de argument. Astăzi, nu mai există nici acest argument.

„Care va fi subiectul conferințelor dela Bislowieza? Doar n'o să fie chestiunea împărțirii coloniilor africane.

„Inșă, independent de subiectul convorbirilor, singur faptul vizitei germane în Polonia, imediat după conferințele dela Londra și Paris, consacrate problemei apărării contra Germaniei, are elocvența sa, față de care orice comentarii sunt de prisos“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj